សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université royale de Droit et des Sciences économique

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ចំណាត់ការលើរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌរបស់ អង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូង

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី ០៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ផល តារាឧត្តម**

លី គីមឆាយ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ជួន ម៉ុនធី**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២២ និស្សិតអាហារូបករណ៍

ឆ្នាំចូលរៀន ២០១៣

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៧

លិខិតថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំឈ្មោះ **ផល តារាឧត្តម** និងឈ្មោះ **លី គីមឆាយ** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រឆ្នាំទី៤ ជំនាន់២២ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៣-២០១៧ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

សូមថ្លែងអំណរគុណជាអនេកប្បការចំពោះ

លោកឪពុកអ្នកម្តាយ ដែលលោកទាំងពីរមានគុណដ៏ឧដ្តុងឧត្តមជាទីបំផុតចំពោះកូនៗ ដែលលោកបានផ្តល់កំណើតដល់រូបយើងខ្ញុំ ហើយបានខិតខំលះបង់កម្លាំងញើសឈាមក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាទំនុកបម្រុងរបស់រូបកូនៗ ទាំងស្មារតី និងសម្ភារៈជាពន់ពេក។ លើសពីនេះទៅទៀត លោកទាំងពីរបានអប់រំទូន្មានប្រៀនប្រដៅប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌គឺ មេត្តា ករុណា មុទិតា និងឧបេក្ខា ដ៏ល្អប្រពៃពេញមួយជីវិតស្ទើរតែក្លាយជាមហាសមុទ្រដែលរូបយើងខ្ញុំជាកូនៗ មិនអាចហែលឆ្លងបានឡើយ។ លោកទាំងពីរបានលះបង់ទ្រព្យធនទាំងឡាយដែលលោកទាំងពីរបានខិតខំស្វែងរកក្រោមកម្តៅព្រះអាទិត្យសម្រាប់ធ្វើការឧបត្ថម្ភ និងលើកទឹកចិត្តមកលើរូបយើងខ្ញុំចំពោះការសិក្សាអស់រយៈពេល១៦ឆ្នាំ ចាប់តាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា រហូតដល់បញ្ចប់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាប្រកបដោយភាពជោគជ័យត្រចះត្រចង់ដូចនេះ និងដើម្បីឱ្យរូបយើងខ្ញុំបានក្លាយបញ្ញាវន្តមួយរូបដែលមានវិជ្ជាជីវៈ និងចំណេះជំនាញមួយច្បាស់លាស់ប្រកបដោយសីលធម៌ គុណធម៌ និងសច្ចធម៌សម្រាប់សង្គម។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ យើងខ្ញុំជាកូនៗ សូមធ្វើការក្រាបលំឱនកាយគោរពនូវមហាករុណាទិគុណដ៏មហិមាទាំងអស់នេះ ដែលបានធ្វើឱ្យរូបយើងខ្ញុំជាកូនៗនេះចងចាំជានិរន្តចំពោះការលះបង់គ្មានទីបញ្ចប់ និងដ៏ធំធេង ដើម្បីជួយជ្រោមជ្រែងជីវិតរបស់ពួកយើងខ្ញុំជាកូនៗ បានទទួលនូវផ្លែផ្កាដែលជាលទ្ធផលដ៏វិសេសវិសាល សម្រាប់ជាទុនក្នុងការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត ដ៏ដូចជា ជាសកម្មភាពយ៉ាងសកម្មសម្រាប់ជួយអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ឱ្យស្របទៅតាមកាលានុវត្តភាពនៃទិដ្ឋភាពសង្គមផងដែរ។

លោកនាយក នាយករង លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ នៃសាលាបឋមសិក្សា អនុវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ ទាំងអស់ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន និងផ្ដល់នូវចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់រូបយើងខ្ញុំជាសិស្សក្រេបយកចំណេះវិជ្ជា ដែលជាមាគ៌ាឱ្យរូបយើងខ្ញុំបានសម្រេចបន្តឆ្ពោះមកកាន់សាកលវិទ្យាល័យ។

ឯកឧត្តម សាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស សាស្ត្រចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ព្រមទាំងបុគ្គលិកការិយាល័យស្រាវជ្រាវ ការិយាល័យសិក្សា នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងយកចិត្តទុកដាក់ទាំងកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងចិត្តក្នុងកិច្ចការដឹកនាំ គ្រប់គ្រង ជាពិសេសគឺបង្ហាត់បង្រៀន ដើម្បីផ្ដល់ចំណេះដឹងដែលជាទ្រព្យធនដ៏គាប់ប្រសើរ និងមានតម្លៃឥតគណនាសម្រាប់និស្សិតគ្រប់ៗរូប ទទួលបាននូវវិជ្ជាជីវៈផ្នែកច្បាប់បានច្បាស់លាស់ ដើម្បីជម្រុញឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានឈានទៅរកនីតិរដ្ឋមួយដ៏រឹងមាំសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ជាពិសេស ស្នាដៃមួយដ៏ស្រឡាងនេះ បានលេចចេញជារូបរាងបានឡើង ដោយសារតែមានជួយជ្រោមជ្រែងពីលោកសាស្ត្រាចារ្យ **ជួន ម៉ុនធី** ដែលលោកបានខិតខំបង្ហាត់បង្រៀន ជួយផ្ដល់ដំបូន្មានល្អ ព្រមទាំងជួយទំនុកបម្រុងក្នុងការស្រាវជ្រាវឯកសារផ្សេងៗ ដែលរួមមានទាំងមូលដ្ឋាននៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ទាំងវិធីសាស្ត្រល្អបន្ថែមទៀត ដើម្បីយកមកធ្វើការចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សារបស់រូបយើងខ្ញុំយកមកប្រគល់ជូនសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋ-កិច្ចធ្វើការវាយតម្លៃនូវចំណេះដឹងរបស់រូប យើងខ្ញុំបាទដែលបានសិក្សាអស់រយៈបួនឆ្នាំកន្លងមកនេះ។

លោក លោកស្រីបណ្ណារក្ស រាមច្បងនិស្សិតថ្នាក់នីតិសាស្ត្រ និងមិត្តរួមថ្នាក់ទាំងអស់ដែលបានជួយផ្ដល់ជាមតិយោបល់ និងឯកសារដែលទាក់ទងទៅនឹងប្រធានបទនេះ សម្រាប់ជាទុនក្នុងការធ្វើសារណានេះ ដើម្បីបន្សល់ទុកជាឯកសារបន្តសម្រាប់មិត្តនិស្សិតជំនាន់ក្រោយ។

ជាទីបញ្ចប់យើងខ្ញុំទាំងអស់សូមធ្វើការខន្តីអភ័យទោសនូវរាល់ចំនុចអវិជ្ជមាន រួមមានពាក្យពេចន៍ អក្ខរាវិរុទ្ធដែលកើតមានឡើងដោយកំហុសអចេតនា ស្របពេលជាមួយគ្នានេះយើងខ្ញុំសូមបួងសួង ដល់វត្ថុស័ក្ខសិទ្ធទាំងអស់នៅក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវតាទាំងប្រាំបីទិស ប្រសិទ្ធពរជ័យ សិរីសួស្តី ជ័យមង្គល វិបុលសុខគ្រប់ប្រការកើតមានដល់ចំពោះលោកអ្នកដែលគុណាទាំងអស់ប្រកបដោយសេចក្តី និងសម្រេចនូវរាល់បំណងប្រាថ្នាទាំងពួង។

អារម្ភកថា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺជាប្រទេសដែលមានការគ្រប់គ្រងដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលមានការបែងចែកអំណាចទាំង៣ជា នីតិបញ្ញត្តិ នីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការឱ្យមានភាពឯករាជ្យពីគ្នា និងមិនឱ្យមានការអំណាចណាមួយរំលោភបំពានណាមួយឡើយ។ អំណាចតុលាការ គឺជាអំណាចមួយដែលជាអំណាចឯករាជ្យក្នុង ការសម្រេចធ្វើការស្វែងរកយុត្តិធម៌សម្រាប់ប្រជាជនទាំងឡាយដែលក្នុងនោះច្បាប់ ក៏ជាមូលដ្ឋានមួយដ៏ចំបងសម្រាប់ធ្វើការបកស្រាយបានថាតើប្រទេសមួយជានីតិរដ្ឋដែរឬទេ? ប្រសិនបើប្រទេសមួយមានច្បាប់សម្រាប់ដឹកនាំប្រទេសជាតិនោះ បានសេចក្តីថាប្រជាជនគ្រប់រូបចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់ជាដាច់ខាត និងប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយមានកម្រិត។ ក្រមសំខាន់ៗទាំង ៤ សម្រាប់អនុវត្តប្រចាំថ្ងៃរួមមាន៖ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាវិធានសម្រាប់បង្ហាញពីសច្ចភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា និងជាយន្តការដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញពីការអភិវឌ្ឍន៍របស់ប្រទេសជាតិ។ ដើម្បីធ្វើឱ្យវិស័យយុត្តិធម៌មានការប្រសើរឡើង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើកំណែទម្រង់លើប្រព័ន្ធនីតិកម្ម ដោយតាមទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងមានការបង្កើតនៅសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ដើម្បីសម្តែងឱ្យឃើញពីអត្ថិភាពនៃបទល្មើសរបស់ជនត្រូវចោទ។

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ ចែកចេញជា១១ គន្ថី ដែលក្នុងនោះនៅក្នុងគន្ថីទី២ បានធ្វើការចែងអំពីអង្គអយ្យការដែលជាអាជ្ញាធរក្នុងការទទួលបន្ទុកចោទប្រកាន់ បើកការស៊ើបសួរ និងស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងមានមាត្រាជាច្រើនទៀតនៅក្នុងគន្ថីផ្សេងៗដែលមានការបកស្រាយពីដំណាក់កាលជាច្រើននៅក្នុងបណ្តាគន្ថីនីមួយៗ។ អង្គការអយ្យការបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ និងធ្វើការបើកការស៊ើបសួរទៅតាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌដើម្បីស្វែងរកភាពពិតនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។

«**តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់អង្គការអយ្យការ**» គឺជាចំណងជើងប្រធានបទនៃសារណាសម្រាប់បញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រដែលយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ជានិស្សិតនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចបានសម្រេចធ្វើការជ្រើសរើសដើម្បីធ្វើការបកស្រាយឱ្យបានក្បោះក្បាយ។ តើអង្គការអយ្យការ បានផ្តល់នូវសារៈប្រយោជន៍អ្វីខ្លះសម្រាប់សង្គមជាតិហើយអង្គការអយ្យការបានបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចអ្វីខ្លះស្របតាមនីតិវិធីច្បាប់។ ដោយផ្អែកតាមសារណាមួយនេះយើងនឹងធ្វើការបកស្រាយ ពន្យល់អំពីបញ្ហាមួយចំនួនដែលប្រជាពលរដ្ឋមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធី ដើម្បីឱ្យពួកគាត់មានយល់ដឹងឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ពីសកម្មភាពរបស់អង្គការអយ្យការខាងលើ។

យើងខ្ញុំនឹងសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា ប្រធានបទសារណាមួយនេះនឹងអាចផ្តល់នូវសារៈប្រយោជន៍ចំពោះអ្នកច្បាប់ ព្រមទាំងនិស្សិតជំនាន់ក្រោយៗទៀត ក្នុងសម្រួលដល់កិច្ចការស្រាវជ្រាវនិងការបំពេញចំនេះដឹងបន្ថែមរបស់និស្សិតគ្រប់ៗរូប។ យើងខ្ញុំក៏សូមធ្វើការសម្តែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះលោកបណ្ឌិត សាស្ត្រចារ្យ ព្រមទាំងរាមច្បងនិស្សិតបានជួយជម្រុញសារណារបស់យើងខ្ញុំឱ្យបានតែប្រសើរ ក្នុងគោលបំណងរួមចំណែកក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់និស្សិត ព្រមទាំងសាធារណជនចែកជាចំណេះដឹងសម្រាប់កសាងប្រទេសជាតិឱ្យមានការអភិវឌ្ឍក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងក្លាយជានីតិរដ្ឋមួយដ៏ពិតជាក់ស្តែង។

តែមុននឹងធ្វើការសិក្សាបកស្រាយលើប្រធានខាងលើ យើងខ្ញុំទាំងពីនាក់សូមធ្វើការខន្តីអភ័យទោសពីសំណាក់លោកសាស្ត្រាចារ្យ លោក/លោកស្រី មិត្តអ្នកអាន ព្រមទាំងអ្នកសិក្សាទាំងឡាយ ក្នុងករណីដែលយើងខ្ញុំបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅមានភាពចន្លោះប្រហោងណាមួយ សូមមេត្តាជួយបំពេញបន្ថែមនៅចំនុចអវិជ្ជមានទាំងនោះផង។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១. សញ្ញាណទូទៅនៃអង្គការអយ្យការ ៤

១.១. រចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គការអយ្យការ ៤

១.១.១ អង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្ត ៥

១.១.២. អង្គការមហាអយ្យការ ៥

១.២. សមត្ថកិច្ច ភារកិច្ច សិទ្ធិអំណាច និងតួនាទីរបស់អង្គការអយ្យការ ៧

១.២.១. សមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៧

១.២.២. ភារកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៧

១.២.៣. សិទ្ធិអំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៨

១.២.៤. តួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៩

១.៣. គោលការណ៍សំខាន់របស់អង្គការអយ្យការ ១០

១.៣.១. គោលការណ៍អវិភាគ ១០

១.៣.២. គោលការណ៍ឯកភាព ១១

១.៣.៣. គោលការណ៍ឯករាជ្យ ១១

១.៣.៤. គោលការណ៍មិនអាចប្ដឹងជិតចិត្ត ១២

១.៣.៥. គោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវ ១២

ជំពូកទី ២. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរបស់អង្គការអយ្យការ ១៤

២.១. សញ្ញាណទូទៅនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ១៤

២.១.១. អត្ថន័យនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ១៤

២.១.២. អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ១៥

២.២. មូលហេតុនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ១៥

២.២.១. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើមិនមែនជាបទល្មើស ១៥

២.២.២. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើដែលជាបទល្មើស ១៧

២.៣. នីតិវិធី និងអានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៣

២.៣.១. នីតិវិធីនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៣

២.៣.២. អានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៤

២.៤. យន្តការប្រឆាំងនឹងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៥

ជំពូកទី ៣ ការចោទប្រកាន់របស់អង្គការអយ្យការ ២៨

៣.១. ការចោទប្រកាន់តាមការបើកការស៊ើបសួរ ២៨

៣.១.១. លក្ខខណ្ឌ និងទម្រង់ដែលធ្វើឱ្យមានការចំណាត់ការក្នុងការបើកការស៊ើបសួរ ២៩

៣.១.២. នីតិវិធី និងទម្រង់នៃការបើកការស៊ើបសួរ ៣១

៣.១.៣. អានុភាពនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ៣៤

៣.២. ការចោទប្រកាន់តាមការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ៣៥

៣.២.១. លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យមានការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ៣៦

៣.២.២. នីតិវិធី និងទម្រង់នៃដីកាបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់.. ៣៨

៣.២.៣. លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យមានសុពលភាពលើដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់.. ៣៩

៣.២.៤. អានុភាពនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ៤០

៣.៣. ចោទប្រកាន់តាមរយៈកំណត់ហេតុបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ៤១

៣.៣.១. លក្ខខណ្ឌនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម.. ៤១

៣.៣.២. នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម.. ៤២

៣.៣.៣. អានុភាពនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ៤៤

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៤៦

អនុសាសន៍ ៤៨

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

ចាប់តាំងពីទទួលបានឯករាជ្យពេញលេញពីសាធារណរដ្ឋបារាំង ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាប្រទេសមួយដែលមានឯករាជ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដីយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ស្របពេលជាមួយគ្នាផងច្បាប់ក្នុងការដឹកនាំប្រទេស និងរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់របៀបរៀបរយក្នុងសង្គមក៏ត្រូវបានគេឃើញថាប្រជាពលរដ្ឋមានការអនុវត្តយ៉ាងតឹងរឹងផងដែរ ដែលធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជានាសម័យនោះក្លាយជាប្រទេស ដែលមានការអភិវឌ្ឍជឿនលឿនជាបណ្តាប្រទេសជិតខាងដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់ប្រទេសកម្ពុជា តែសម័យកាលដ៏រុងរឿងនេះមិនបានស្ថិតស្ថេរយូរអង្វែងនោះទេចាប់តាំងមានចលនារដ្ឋប្រហាររបស់សេនាប្រមុខលន់ នល់ ឆ្នាំ ១៩៧២ ប្រទេសកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមធ្លាក់ក្នុងសង្គ្រាមស៊ីវិលជាង ៣ ទសវត្សន៍ រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៩៣ ក្រោមការចរចារក្នុងសន្ធិសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីសទើបព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលបានសុខសន្តិភាពពិតប្រាកដ។

ក្នុងរយៈពេលជាង ៣ ទស្សវត្សន៍នេះ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ ៥ សម័យកាលមកក្រោមរូបភាពនៃសង្គ្រាមក្នុងស្រុកនេះ បានធ្វើឱ្យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធក្នុងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋមានការប្រែប្រួលទៅតាមសម័យកាលដែលបានធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធច្បាប់សំខាន់ៗ លែងមានអានុភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងប្រទេសឱ្យប្រសិទ្ធភាព និងប្រសិទ្ធផល។ នាឆ្នាំ ១៩៩៣ សន្ធិសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស បានធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាចាប់ផ្តើមកកើតរដ្ឋក្លាយជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ដើម្បីបង្ការមិនឱ្យមានភាពចលាចលក្នុងស្រុកម្តងទៀត និងរក្សាសណ្តាប់របៀបរៀបរយក្នុងសង្គម រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តួចផ្តើមធ្វើការបង្កើតច្បាប់សំខាន់ៗ សម្រាប់គ្រប់គ្រងរដ្ឋ ប៉ុន្តែទោះបីជាមានច្បាប់សម្រាប់គ្រប់គ្រងក៏ពិតមែននាសម័យនោះក៏មិនអាចគ្រប់គ្រងស្ថានភាពសង្គម ដែលមានការវិវត្តជារៀងរាល់ថ្ងៃបានដែរ។

ជាតឹកតាងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលឆ្នាំ១៩៩៣ ជាក្រមមួយ ពុំបានចែងឱ្យបានលម្អិតអំពីនីតិវិធីក្នុងកិច្ចដំណើររឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ ដែលជាចន្លោះប្រហោងផ្នែកច្បាប់តម្រូវនូវភាពអវិជ្ជមានទាំងនោះ។ ជាក់ស្តែងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានចូលធរមានថ្ងៃទី១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ មក ច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុទ្ធផ្សេងៗទៀត ដែលរួមមានក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល ត្រូវបាននិរាករណ៍ដោយច្បាប់ថ្មីនេះ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ ត្រូវបានចែកចេញជា ១១ គន្ថី និង ៦១២ មាត្រា ដែលគន្ថីនីមួយៗ មានការបែងចែកពីនីតិវីធី តួនាទី ភារកិច្ច របស់បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិក្នុងកិច្ចដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាចំណាត់ការក្នុងការអនុវត្តទៅលើសំណុំរឿងក្តីទាំងឡាយណាដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬអាចនិយាយបានថាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌគឺជាបណ្តុំវិធានទាំងឡាយដែលមានចែងពីតួនាទី ភារកិច្ចរបស់បុគ្គលិក ព្រមទាំងសកម្មភាពរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌ ចាប់តាំងនីតិវិធីនៃដំណាក់កាលដំបូងមាន ការសង្ស័យក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរហូតដល់ផ្តន្ទាទោសតាមផ្លូវច្បាប់ ដែលនេះជាផ្នែកមួយនៃតួនាទី និងភារកិច្ចដ៏សំខាន់របស់អង្គការអយ្យការដែលជាអ្នកចាប់ផ្តើមធ្វើការចោទប្រកាន់លើបទល្មើស។

ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងគន្ថីទី២ អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នឯករាជ្យ ដែលដឹកនាំដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង ព្រមទាំងមានព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារងជាសេនាធិការនៅតាមសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ជួយសម្របសម្រួល និងរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈផងដែរ។ អង្គការអយ្យការ បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ទៅរាល់រឿងក្តីទាំងឡាយណាដែលបានទទួលពីជនរងគ្រោះ ឬមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធីច្បាប់ដែលតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវគោរពតាម។ ដើម្បីចៀសវាងនូវវិវាទរវាងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចជាមួយនឹងស្ថាប័នផ្សេង ឬវិវាទដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន អង្គការអយ្យការក៏បានកំណត់នូវបុគ្គលដែលមានសមាសភាព សិទ្ធិ កាតព្វកិច្ច និងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនជាមួយស្ថាប័នផ្សេងៗ ក៏ដូចជាស្ថាប័នរបស់ខ្លួនផងដែរ។

សំនួរដែលត្រូវលើកយកមកបកស្រាយលើបញ្ហានេះថា តើអង្គការអយ្យការ ឬស្ថាប័នអយ្យការបានតួនាទី និងភារកិច្ចអ្វីខ្លះនៅក្នុងសាលាជម្រះក្តីជាន់ទាប។ តាមរយៈសំនួរដ៏មានន័យនេះ ជាបឋមសារណារបស់យើងខ្ញុំនឹងធ្វើការបកស្រាយឱ្យបានដឹងអំពី **សញ្ញាណទូទៅនៃអង្គការអយ្យការ** ដែលត្រូវបានលើកយកមកធ្វើការបកស្រាយយ៉ាងលម្អិតនៅក្នុង**ជំពូកទី១** ជាមួយគ្នានេះផងដែរយើងនឹងធ្វើការបង្ហាញ **ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរបស់អង្គការអយ្យការ** នៅក្នុង **ជំពូកទី២** បន្ទាប់មកគឺ **ការចោទប្រកាន់របស់អង្គការអយ្យការ** មកសិក្សានៅក្នុង**ជំពូកទី ៣** និងជាចុងក្រោយនឹងធ្វើការសរុបសេចក្តីលើប្រធាននៃសារណារបស់ពួកយើងទាំងស្រុង។

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅ

នៃអគ្គការអយ្យការ

ជំពូកទី១. សញ្ញាណទូទៅនៃអង្គការអយ្យការ

អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយតំណាងឱ្យអង្គការនីតិប្រតិបត្តិ ដែលនៅអមសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ហើយមានតួនាទីក្នុងការការពារថែរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។ អង្គការអយ្យការមានតួនាទីធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងសុំឱ្យអនុវត្តច្បាប់នៅចំពោះមុខយុត្តាធិការស៊ើបសួរ និងយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ[1]។ បានសេចក្តីថា អង្គការអយ្យការមានសិទ្ធិក្នុងការបង្ក្រាបរាល់បទល្មើសទាំងឡាយណាដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ក៏ដូចជាផលប្រយោជន៍ជាតិផងដែរ។ អង្គការអយ្យការធានារ៉ាប់រងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចខាងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងធានាយកចិត្តទុកដាក់លើការផ្សព្វផ្សាយដីការបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន។ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន អង្គការអយ្យការ មានសិទ្ធិកេណ្ឌកម្លាំងសាធារណៈដោយផ្ទាល់ជាជំនួយរបស់ខ្លួន ។

អង្គការអយ្យការគឺជាអង្គឯករាជ្យ ដែលមិនស្ថិតក្រោមអំណាចនៃសាលាជម្រះក្តីដែលខ្លួននៅអមនោះទេ ហើយសាលាជម្រះក្តីទៀតសោតគ្មានអំណាចត្រួតពិនិត្យកិច្ចការរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ ក្នុងករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាមានកំហុសឆ្គងក្នុងការបំពេញមុខងារក៏ដោយ ក៏សាលាជម្រះក្តីមិនត្រូវចុះក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន យកការស្តីបន្ទោសអ្វីចំពោះព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ។ ការហាមឃាត់នេះត្រូវអនុវត្តទាំងក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ទាំងក្នុងរឿងក្តីផ្សេងទៀត។

១.១. រចនាសម្ព័ន្ធរបស់អង្គការអយ្យការ

អង្គការអយ្យការត្រូវបានបែងចែកជាពីរ (២) ប្រភេទគឺ អង្គការអយ្យការ និងអង្គការមហាអយ្យការ៖

[1] មាត្រា ៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

១.១.១ អង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្ត

អង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្ត គឺជាស្ថាប័នមួយសម្រាប់ធ្វើការចោទប្រកាន់រាល់រឿងក្ដីដែលបានកើតមានឡើងនៅគ្រប់រាជធានី ខេត្តក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។ អង្គការអយ្យការនេះត្រូវបានដឹកនាំដោយព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារងជាតំណាងឱ្យស្ថាប័ននេះ។

ក. ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញា ជាប្រធានក្នុងការដឹកនាំកិច្ចដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គការអយ្យអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្ត។ ព្រះរាជអាជ្ញា ជាភាគីនៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌបានសេចក្ដីថា ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកធ្វើការចោទប្រកាន់លើរឿងក្ដីទាំងឡាយណាជារឿងព្រហ្មទណ្ឌ។

ខ. ព្រះរាជអាជ្ញារង

ព្រះរាជអាជ្ញារង ជាសេនាធិការស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្តហើយបានប្រើប្រាស់អំណាចទាំងអស់ ដែលព្រះរាជអាជ្ញាមានក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ[2]។

១.១.២. អង្គការមហាអយ្យការ

អង្គការមហាអយ្យការ គឺជាអង្គការដែលនៅអមសាលាជម្រះក្ដីជាន់ខ្ពស់ ដែលគេហៅថាមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ និងមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល។ ម្យ៉ាងវិញទៀតអង្គការនេះក៏បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជួយសម្រួលដល់កិច្ចដំណើររបស់សាលាដំបូងរាជធានីផងដែរ ក្នុងការប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជាដើម។

ក. មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍

[2] មាត្រា ៣៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានដឹកនាំដោយ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា អមដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និងព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការជួយសម្រួលដល់កិច្ចដំណើរក្នុងសាលាឧទ្ធរណ៍[3]។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍មានអំណាចក្នុងការគ្រប់គ្រងទៅលើអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និងព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការចាត់តាំងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និងព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងកិច្ចដំណើរការផ្សេងៗ និងអង្គជំនុំជម្រះ។ រាល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានដែលបានធ្វើឡើងដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង ឬព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ត្រូវដាក់ឱ្យអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាត្រួតពិនិត្យជាមុនសិនមុនពេលសវនាការ។

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា មានសិទ្ធធ្វើអធិបញ្ញាលើព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង ឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់បាន ឬចាត់ឱ្យចោទប្រកាន់ ឬក៏ធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានតាមការយល់ឃើញ[4]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ អាចធ្វើអធិការកិច្ចលើអង្គការអយ្យការទាំងឡាយដែលនៅក្នុងសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់ខ្លួន[5]។ ជាមួយគ្នានេះដែរ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ឃ្លាំមើលការអនុវត្តច្បាប់ នៅក្នុងសមត្ថកិច្ចដែនដីនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ផងដែរ។

ខ. មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និងព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល គឺជាតំណាងនៃមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល[6]។

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល ចូលរួមក្នុងការសុំឱ្យមានការគោរពច្បាប់ នៅពេលដែលមានបណ្ដឹងសារទុក្ខ បណ្ដឹងសើរើ និងបណ្ដឹងតវ៉ាផ្សេងៗទៀតដែលដាក់ជូនតុលាការកំពូលពិនិត្យ។

[3] មាត្រា ៣៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[4] មាត្រា ២៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[5] មាត្រា ៣៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[6] មាត្រា ៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ដើម្បីបញ្ចៀសវិវាទសមត្ថកិច្ចរវាងព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារង ដូច្នេះត្រូវបានកំណត់ពីដែនសមត្ថកិច្ច ភារកិច្ច សិទ្ធអំណាច និងតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារងឱ្យបានជាក់លាក់។

១.២. សមត្ថកិច្ច ភារកិច្ច សិទ្ធិអំណាច និងតួនាទីរបស់អង្គការអយ្យការ

១.២.១. សមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ក្នុងករណីដែលមានបទល្មើសមួយកើតមានឡើង តាមការស្រាវជ្រាវលើបទល្មើសមួយអាចនឹងធ្វើឡើងជាច្រើនទីកន្លែងតាមការកំណត់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសនោះមានជាអាទ៍ ទីតាំងប្រព្រឹត្តបទល្មើស ទីតាំងជនសង្ស័យរស់នៅ និងទីតាំងចាប់ខ្លួនជនសង្ស័យ។ ដូចនេះហើយ ដើម្បីកំណត់ថាតើបទល្មើសមួយដែលកើតមានឡើង ព្រះរាជអាជ្ញាណាមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយបទល្មើសនោះ? ចំពោះដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោមៈ

- ព្រះរាជអាជ្ញានៃទីកន្លែងដែលមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។
- ព្រះរាជអាជ្ញានៃលំនៅស្ថានរបស់ជនដែលគេសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។
- ព្រះរាជអាជ្ញានៃទីកន្លែងចាប់ខ្លួនជនដែលត្រូវបានសង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស[7]។

១.២.២. ភារកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញា មានភារកិច្ចដើរតួយ៉ាងសំខាន់ជាអ្នកធ្វើការចោទប្រកាន់រាល់បទល្មើសទាំងឡាយណាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ដោយតួនាទីនេះត្រូវគោរពគោលការណ៍នៃការអនុវត្តការងាររបស់ខ្លួន ដោយមិនលម្អៀង និងលុបបំបាត់ចោលនូវការរើសអើងពូជសាសន៍ ពណ៌សំបុរ ភេទភាសា សាសនា មតិនយោបាយ សញ្ជាតិ និងការរើសអើងផ្សេងៗទៀត[8]។

[7] មាត្រា ៣៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[8] គោលការណ៍ណែនាំស្តីពី «តួនាទីព្រះរាជអាជ្ញា» អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៧ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០ នៅប្រទេសគុយបា ទីក្រុងហាវ៉ាណា

ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវទទួលធានាក្នុងការការពារផលប្រយោជន៍ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះជនសង្ស័យ និងជនរងគ្រោះដោយមិនលម្អៀងព្រមទាំងមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ទៅលើគ្រប់ស្ថានភាពដែលមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជនសង្ស័យទាំងអស់ ទោះបីជាស្ថានភាពនោះមានប្រយោជន៍ ឬគ្មានប្រយោជន៍សម្រាប់ជនសង្ស័យក៏ដោយ[9]។

ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវរក្សារឿងក្តីដែលមាននៅក្នុងសមត្ថកិច្ចជាការសម្ងាត់ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីភាពយុត្តិធម៌នៃតុលាការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការពារផលប្រយោជន៍របស់ជនរងគ្រោះ និងត្រូវធានាថាមិនមានការរំលោភអំណាចផ្សេងៗដែលនាំឱ្យជាក្តីបារម្ភរបស់ជនរងគ្រោះ។

១.២.៣. សិទ្ធិអំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញាប្រើប្រាស់សិទ្ធិអំណាចដែលច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងៗដែលប្រគល់ឱ្យប្រើប្រាស់តាមការកំណត់។

ព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិអំណាចជាគោលការណ៍ ក្នុងការទទួលបានគ្រប់ព័ត៌មានទាំងអស់ដែលជាប្រយោជន៍ក្នុងបណ្តឹង។ ក្នុងករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់ ដោយផ្អែកលើការវិនិច្ឆ័យជា ៣ ទម្រង់គឺ៖ ការបើកការស៊ើបសួរ ការបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ និងការបង្គាប់ឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួន[10]។

ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងដំណាក់កាលចោទប្រកាន់នេះអាចធ្វើការបែងចែកជា ៣ គឺ អំណាចលើនគរបាលយុត្តិធម៌ អំណាចក្នុងការស៊ើបអង្កេត និងអំណាចក្នុងការចោទប្រកាន់។

- **អំណាចលើមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌[11]៖** ព្រះរាជអាជ្ញាដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ទាំងអស់ នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។

[9] គោលការណ៍ណែនាំស្តីពី «តួនាទីព្រះរាជអាជ្ញា» អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៧ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០ នៅប្រទេសគុយបា ទីក្រុងហាវ៉ាណា

[10] មាត្រា ៤៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[11] មាត្រា ៣៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ហើយក្នុងករណីដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនបានអនុវត្តដីកាសម្រេចចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវស្ថិតក្រោមអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចុះទៅកន្លែងកើតហេតុដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងធ្វើការគ្រប់ការណែនាំដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ជាពិសេសព្រះរាជអាជ្ញាអាចដកសិទ្ធិស៊ើបអង្កេតពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ហើយរៀបចំជំនួសសមាសភាពមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ថ្មី។ ជាមួយគ្នានេះផង ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើអធិការកិច្ចលើទៅកាន់អង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យពីកិច្ចដំណើរការលើសំណុំរឿង។

- **អំណាចក្នុងការស៊ើបអង្កេត៖** ដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ថាជាបទល្មើសចំពោះអំពើណាមួយនោះព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបើកការស៊ើបអង្កេត ដោយពិនិត្យលើអង្គហេតុនោះជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែរឬទេ? និងមានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើការចោទប្រកាន់ដែរឬទេ? ដោយការស៊ើបអង្កេតនេះព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការបើកស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែង និងការស៊ើបអង្កេតបឋម មានជាអាទ៍ដូចជា ការឃាត់ខ្លួន ការឆែកឆេរ ការចាប់យកវត្ថុតាង ការស្តាប់ចម្លើយ ការធ្វើកំណត់ហេតុ ការធ្វើកោសល្យវិច័យ និងការស្តាប់ការសន្ទនា។

- **អំណាចក្នុងការធ្វើការចោទប្រកាន់៖** ក្នុងដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ ព្រះរាជអាជ្ញាមានសមត្ថកិច្ច និងទទួលបន្ទុកក្នុងការធ្វើចំណាត់ការលើសំណុំរឿង ដោយព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ បើទោះបីជាមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក៏ដោយ ឬក៏ធ្វើការចោទប្រកាន់ដែលហៅថា **គោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់។**

១.២.៤. តួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជអាជ្ញា បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងចំណាត់ការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ និងស្ថាប័នអយ្យការផងដែរដោយច្បាប់អនុញ្ញាត ឬស្របតាមការអនុវត្តក្នុងស្រុក ដោយធ្វើការស៊ើបអង្កេត

បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ពិនិត្យមើលសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ ពិនិត្យមើលនីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើស និងការបំពេញតួនាទីសំខាន់ៗផ្សេងៗទៀតដែលជាប្រយោជន៍របស់សាធារណៈ។

ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនឱ្យបានម៉ឺងម៉ាត់ត្រឹមត្រូវ និងឱ្យទាន់ពេលវេលា ដោយគោរពសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្សផងដែរ។ ជារួម ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការដ៏ត្រឹមត្រូវនៃការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ លើផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងដោយរលូន[12]។

១.៣. គោលការណ៍សំខាន់របស់អង្គការអយ្យការ

១.៣.១. គោលការណ៍អវិភាគ

គោលការណ៍អវិភាគ បានសេចក្ដីថាគឺជាគោលការណ៍មួយដែលកំណត់ឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមានភារកិច្ចបំពេញក្នុងអង្គការអយ្យការអមសាលាជម្រះក្ដីណាមួយ ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចរួមក្នុងមុខងារនោះ និងអាចជំនួសគ្នាទៅវិញទៅមកបានដូចជាក្នុងករណីមានធុរៈ ឬមានជំងឺ ឬអវត្តមានព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានចាត់តាំងព្រះរាជអាជ្ញារងណាម្នាក់ដើម្បីជំនួសបាន។ តាមគោលការណ៍នេះ តំណាងអយ្យការ អាចបន្តការងារគ្នាបាននៅក្នុងសំណុំរឿងតែមួយតាមការចាត់តាំងរបស់នាយឋានានុក្រម។

ករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនអាចបំពេញការងារបាន ឬក្នុងករណីតំណែងព្រះរាជអាជ្ញាស្ថិតក្នុងភាពទំនេរ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ត្រូវចាត់តាំងព្រះរាជអាជ្ញារងណាម្នាក់ឱ្យធ្វើជាព្រះរាជអាជ្ញារងណាម្នាក់ឱ្យធ្វើជាព្រះរាជអាជ្ញាស្ដីទីជំនួសបាន ដើម្បីធានាដំណើរការរបស់អយ្យការអមសាលាដំបូងរហូតដល់មានការតែងតាំងព្រះរាជអាជ្ញាជាផ្លូវការ។

[12] គោលការណ៍ណែនាំស្ដីពី «តួនាទីព្រះរាជអាជ្ញា» អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៧ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០ នៅប្រទេសគុយបា ទីក្រុងហាវ៉ាណា

១.៣.២. គោលការណ៍ឯកតាព

គោលការណ៍នេះ គឺជាគោលការណ៍មួយដែលឱ្យតំណាងអយ្យការទាំងអស់អនុវត្តការងាររបស់ខ្លួនដោយតម្រូវស្ថិតក្រោម ការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យតាមឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។ ឋានានុក្រមនេះ ត្រូវកំណត់ក្នុងមាត្រា ២៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧៖

- **រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌៖** រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺជាឋានានុក្រមខ្ពស់នៃអង្គការអយ្យការ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ នៃអង្គការអយ្យការអាចធ្វើអធិបញ្ញាតាមការណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអង្គការអយ្យការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់មានដូចជា អង្គការមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល អង្គការមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ និងអង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូង។ អគ្គនាយកដ្ឋានកិច្ចការអយ្យការ និងព្រហ្មទណ្ឌនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ជាសេនាធិការឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តធម៌លើកិច្ចការនេះ។
- **អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល៖** អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល គឺជានាយឋានានុក្រមនៃមហាអយ្យការ អមតុលាការកំពូល។ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារងនៃមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូលត្រូវធ្វើការក្រោមការដឹកនាំ និងការទទួលខុសត្រូវរួមរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។
- **អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍៖** គឺជានាយឋានានុក្រមនៃមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ។ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារងនៃមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ត្រូវដឹកនាំ និងការទទួលខុសត្រូវរួមរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។ ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង គឺជានាយឋានានុក្រមនៃអយ្យការអមសាលាដំបូង។ ព្រះរាជអាជ្ញារងទាំងអស់នៃអយ្យការអមសាលាដំបូងត្រូវធ្វើការក្រោមការដឹកនាំ និងការទទួលខុសត្រូវរួមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។

១.៣.៣. គោលការណ៍ឯករាជ្យ

អង្គការអយ្យការ ដែលបង្កើតឡើងអមនៅសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ គឺមានភាពឯករាជ្យពីអំណាចតុលាការដោយមិនស្ថិតក្រោមអំណាចសាលាជម្រះក្តីដែលខ្លួនបានអមទេ និងជាស្ថាប័ន

ឯករាជ្យមិនចំណុះសាលាជម្រះក្តីទេ។ ពោលគឺតុលាការមិនអាចធ្វើអធិបញ្ញាលើតំណាងអយ្យការទេ ហើយសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់មិនអាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើកិច្ចដំណើរការ របស់ព្រះរាជអាជ្ញាបានឡើយ ព្រោះវាជាការបំពានគោលការណ៍នៃបែងចែកមុខងារ និងអំណាចរបស់ស្ថាប័នទាំងបី។ ព្រះរាជអាជ្ញាមានសេរីភាព ក្នុងការនិយាយបានដោយសេរីទៅលើអង្គហេតុនៃការសាកសួរដេញដោល ដើម្បីរកភស្តុតាងមកធ្វើការដាក់បន្ទុកក្នុងការចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទនៅពេលមានសវនាការ។ ក្នុងករណីដែលមានការប្រព្រឹត្តកំហុសឆ្គងកើតឡើងក្នុងពេលបំពេញមុខងាររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា សាលាជម្រះក្តីមិនអាចធ្វើការស្តីបន្ទោស ឬសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅលើព្រះរាជអាជ្ញាបានឡើយ។ ដោយសាលាជម្រះក្តីអាចលើកសំណើរទៅកាន់នាយឋានានុក្រមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីធ្វើចំណាត់ការអំពីកំហុសឆ្គងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានេះ។

១.៣.៤. គោលការណ៍មិនអាចប្តឹងជំទាស់

អង្គការអយ្យការដែលមានព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារងដែលស្ថិតក្នុងតំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្តមិនត្រូវបានពាក់ព័ន្ធទៅការប្តឹងជំទាស់បានទេ ព្រោះថាព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់ក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យរដ្ឋ ហើយព្រះរាជអាជ្ញាមិនតំណាងឱ្យខ្លួនឯងនោះទេ បើទោះបីជាព្រះរាជអាជ្ញាមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសាច់ញាតិ ឬមានផលប្រយោជន៍ក្នុងបណ្តឹងក៏ដោយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតបើទោះជាមានការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញាក៏ដោយមិនមែនបានន័យថាបុគ្គលនោះជាជនត្រូវចោទនោះដែរ។

១.៣.៥. គោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវ

ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យរដ្ឋ ក្នុងការចោទប្រកាន់ចំពោះអង្គហេតុទាំងឡាយណាដែលគិតថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងករណីខ្លះ អង្គហេតុដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការចោទប្រកាន់អាចនឹងត្រូវច្រានចោលដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបសួរ ឬដោយចៅក្រមជំនុំជម្រះ ប្រសិនបើអង្គហេតុនោះមិនមែនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬមិនមាន

ភស្តុតាងក្នុងការដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីកំណត់ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស។ ប្រសិនបើមានករណីនេះកើតមានឡើង ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចត្រូវទទួលខុសត្រូវរាល់ការខូតខាតទាំងឡាយដែលកើតចេញពីការសម្រេចចិត្តរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទៅលើរឿងក្តីដែលខ្លួនទទួលខុសត្រូវ ជាពិសេសជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿងនោះទេ។ ផ្ទុយមកវិញ គោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវនៃអង្គការអយ្យការនៅក្នុងការចោទប្រកាន់មិនមែនបានន័យថា ព្រះរាជអាជ្ញាអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ នៅពេលដែលខ្លួបានប្រព្រឹត្តកំហុសដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដោយកើតចេញពីឆន្ទៈទុច្ចរិតនៅពេលបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនទេ។ ហេតុនេះ ប្រសិនបើមានករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រព្រឹត្តកំហុសដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយនោះ នាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែទទួលខុសត្រូវខាងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។

ជំពូកទី ២

ការគម្រូលំរឿងទុកឥតចាត់ការរបស់អគ្គការអេយ្យការ

ជំពូកទី ២. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរបស់អង្គការអយ្យការ

២.១. សញ្ញាណទូទៅនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

អង្គការអយ្យការ ជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា[13]។ មានន័យថា អង្គការអយ្យការជាម្ចាស់នៃបណ្តឹង ដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសណាមួយដែលកើតមានឡើងក្រោយពីពេលដែលខ្លួនបានទទួលពាក្យប្តឹង ឬពាក្យបរិហារដោយផ្ទាល់ ឬដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តធម៌។ តាមរយៈបណ្តឹងដែលទទួលបាន ព្រះរាជអាជ្ញានឹងធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើអំពើដែលបង្កឱ្យមានព្យសនកម្ម។

ប៉ុន្តែបើតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់នូវរាល់បទល្មើស ដើម្បីយកជនល្មើសមកផ្តន្ទាទោសនោះ ប្រាកដណាស់នឹងកើតមាននូវចំណុចអវិជ្ជាមានច្រើនជាងវិជ្ជាមានសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាដែលជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ ដោយហេតុថារាល់ការចោទប្រកាន់ហើយមានការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារនាំឱ្យមានតម្រូវការពន្ធនាគារច្រើនសម្រាប់ទទួលបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ជាកត្តាដែលនាំឱ្យធនធានជាច្រើនត្រូវបានខាតបង់ និងនាំប្រទេសទៅជួបនឹងហានិភ័យដែលមិនអាចរំពឹងទុក។

ដូចនេះការចោទប្រកាន់នឹងកើតមាននូវវិបាកពីរ គឺការរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈឱ្យមានរបៀបរៀបរយល្អ និងការចំណាយធនធានដ៏ខ្ជះខ្ជាយ។ នេះជាហេតុដែលនាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិដោយមិនធ្វើការចោទប្រកាន់ តែតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។ តើអ្វីទៅជាការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ហើយមូលហេតុយ៉ាងណាទើបនាំឱ្យមានការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ?

២.១.១. អត្ថន័យនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌដែលស្ថិតក្នុងចំណាត់ការរបស់អង្គការអយ្យការ គឺជាដំណាក់កាលមួយក្នុងការចោទប្រកាន់ ព្រោះថាមានតែអង្គការអយ្យការទេដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា។ ប៉ុន្តែដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់សេរីភាពដល់ព្រះរាជអាជ្ញាដោយសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥត

[13] មាត្រា ១៣១ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣

ចាត់ការឬ ធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ[14]។ ដូចនេះនាំឱ្យមានការបកស្រាយថាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ប្រកាន់យកនូវគោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់ មានន័យថាទោះបីជាអំពើមួយជាបទល្មើសក៏ដោយ បើពុំមានផលប្រយោជន៍ក្នុងការចោទប្រកាន់នោះទេអាចនាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ដែលនេះខុសពីគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់ដែលព្រះរាជអាជ្ញាពុំអាចធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការនោះឡើយ គឺឱ្យតែមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយកើតឡើងនោះព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការចោទប្រកាន់ជាដាច់ខាត។

២.១.២. អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ដូចដែលបានធ្វើការបកស្រាយពីខាងលើ សមាសភាពរបស់ចៅក្រមក្នុងអង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូងមានព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងព្រះរាជអាជ្ញារង ដូចនេះអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការមាន ព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារង (គោលការណ៍អវិភាគ)។

២.២. មូលហេតុនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ជានីតិវិធីមួយដែលមានលក្ខណៈទន់ភ្លន់ដោយហេតុថានីតិវិធីនេះអនុញ្ញាតឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិសម្រេចមិនចោទប្រកាន់បទល្មើសណាមួយដែលខ្លួនយល់ថាមិនគួរចោទប្រកាន់។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណា ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការត្រូវតែគោរពទៅតាមនីតិវិធី និងមានមូលហេតុគតិយុត្តច្បាស់លាស់។

២.២.១. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើមិនមែនជាបទល្មើស

តាមរយៈក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថា អំពើខ្លះរបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលដែលបង្កចលាចលដល់សង្គមគឺជាបទល្មើស[15]។ តាមគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើសមានតែអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើស នៅពេលដែលអំពើនោះមានចែងក្នុងបទបញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌធរមានប៉ុណ្ណោះ

[14] មាត្រា ៤០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[15] មាត្រា ២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ទើបត្រូវផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌបាន[16]។ មានន័យថាអំពើមួយត្រូវបានចាត់ទុកជាបទល្មើស កាលណាអំពើនោះត្រូវបានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងន័យផ្ទុយត្រលប់មកវិញបើអំពើមួយពុំត្រូវបានបញ្ញត្តិថាជាបទល្មើសទេ អំពើនោះពុំត្រូវបានផ្តន្ទាទោសឡើយ។

មានមូលហេតុពីរដែលជា ហេតុផលដែលនាំឱ្យមានការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើដែលមិនមែនជាបទល្មើសគឺ កង្វះធាតុផ្សំនៃបទល្មើស និងអវត្តមានបទល្មើស។

- **កង្វះធាតុផ្សំនៃបទល្មើស៖** អំពើមួយត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបទល្មើសលុះត្រាបានបំពេញធាតុផ្សំបីសំខាន់ៗ បើខ្វះធាតុផ្សំណាមួយចូលរួមនោះត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានបទល្មើស ក្នុងនោះរួមមានធាតុនីត្យានុកូល ធាតុសត្យានុម័ត និងធាតុអត្តនោម័ត។

  - ធាតុនីត្យានុកូល ឬ ធាតុច្បាប់៖ បានន័យថាអំពើមួយដែលបង្កើតជាព្យសនកម្មដែលបានបង្កការខូចខាតដល់សណ្តាប់ធ្នាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ហើយអំពើនោះត្រូវបានច្បាប់បញ្ញត្តិថាជាបទល្មើស នោះជនដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលបង្កើតជាព្យសនកម្មត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ឬការផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់។ ផ្ទុយមកវិញ បើអំពើនោះពុំត្រូវបានបញ្ញត្តិដោយច្បាប់ទេ ជនដែលប្រព្រឹត្តអំពើនោះត្រូវរួចផុតពីការផ្តន្ទាទោស។ ការបកស្រាយខាងលើនេះស្របទៅតាមគោលការណ៍ នីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើស និងទោស[17]។

  - ធាតុសត្យានុម័ត ឬ ធាតុសម្ភារៈ៖ ជាសកម្មភាពក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើស្តែងចេញមកខាងក្រៅហើយអំពើនោះបានបង្កចេញជាព្យសនកម្មដែលជាទំនាក់ទំនងរវាងហេតុ និងផល អំពើ និងបច្ច័យ។ ប្រសិនបើជនណាមួយគ្រាន់តែមានគំនិត តែពុំបានប្រព្រឹត្តអំពើតាមការគិតរបស់គេនោះទេនឹងគ្មានបទល្មើសកើតឡើងឡើយ។

  - ធាតុអត្តនោម័ត ឬ ធាតុចិត្តសាស្ត្រ៖ ជាផ្នែកខាងក្នុង ឬកិរិយាផ្លូវចិត្តរបស់ជនល្មើសចំពោះអំពើល្មើសដែលខ្លួនបង្កឡើង។ ប្រសិនបើគ្មានចេតនាប្រព្រឹត្ត ច្បាប់បានបញ្ញត្តិថាគ្មាន

[16] មាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[17] មាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

បទល្មើសទេ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកមុន បទល្មើសមួយអាចកើតឡើងចេញពីការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ការខ្ជីខ្ជា ការធ្វេសប្រហែសឬ ការមិនគោរពកាតព្វកិច្ចដោយឡែកណាមួយ[18]។ ទោះបីជនល្មើសពុំមានចេតនាក្នុងការប្រព្រឹត្តក៏ដោយ តែបើអំពើនោះកើតឡើងដោយអចេតនាដោយការជឿជាក់ ឬការធ្វេសប្រហែសនោះក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើដែលខ្លួនបង្កើតឡើងដែរ។

– **អវត្តមានបទល្មើស៖** រាល់បទល្មើសសុទ្ធតែជាអំពើដែលបង្កឱ្យមានព្យសនកម្ម ប៉ុន្តែរាល់អំពើដែលបង្កឱ្យមានព្យសនកម្មពុំមែនសុទ្ធតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះឡើយ។ ដូចនេះសំណុំរឿងខ្លះពុំមែនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌឡើយ គឺគ្រាន់តែជាប្រភេទរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីតែប៉ុណ្ណោះ។

ឧទាហរណ៍៖ ការពុំអនុវត្តកាតព្វកិច្ចសងប្រាក់របស់កូនបំណុលជាអាទិ៍ ហើយម្ចាស់បំណុលបានប្តឹងពីបទឆបោក ឬ រំលោភលើទំនុកចិត្ត។ ដូចនេះតំណាងអយ្យការនឹងសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ។

២.២.២. ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើដែលជាបទល្មើស

ក្នុងករណីដែលមានបទល្មើសមួយត្រូវបានកើតឡើង មានតែអង្គការអយ្យការទេដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា (ស្របតាមមាត្រា ១៣១ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣) ប៉ុន្តែស្របតាមកាលៈទេសៈខ្លះចំពោះការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហេតុ និងបច្ច័យនៃបទល្មើសដែលគ្រាន់តែបង្កើតជាព្យសនកម្មតិចតួច ពុំមានផលប្រយោជន៍ក្នុងការចោទប្រកាន់ នោះតំណាងអយ្យការមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការចោទប្រកាន់ឬមិនចោទប្រកាន់ចំពោះអំពើដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌបាន (គោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់)។

ដូចនេះ យើងអាចធ្វើការបែងចែកមូលហេតុនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះអំពើដែលជាបទល្មើសជាពីរករណីតាមការសិក្សាទៅលើបទដ្ឋានគតិយុត្តឬ ករណីជាក់ស្តែង ក្នុងនោះរួមមាន មូលហេតុគតិយុត្ត និងការចោទប្រកាន់មិនផ្តល់ប្រយោជន៍។

[18] មាត្រា ៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

– **មូលហេតុគតិយុត្តៈ** ហេតុដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិក្នុងការរារាំងមិនឱ្យតំណាងអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ទោះអំពើនោះជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក៏ដោយ។

- អភ័យឯកសិទ្ធិៈ សិទ្ធិពិសេសដែលច្បាប់បានផ្តល់ឱ្យ ដោយពុំអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បានទាំងដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

ឧទាហរណ៍ៈ អំពើលួចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុព្វញាតិឬ បច្ឆាញាតិឬ សហព័ទ្ធពុំត្រូវទទួលរងនូវការចោទប្រកាន់ឡើយ[19]។

- អនិយ័តភាពនៃកិច្ចនីតិវិធីៈ សំដៅដល់ភាពពុំស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់នៃការអនុវត្តកិច្ចនីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងអយ្យការ។

ឧទាហរណ៍ៈ ការចុះឆែកឆេរដោយផ្តើមឡើងមុនម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក និង ក្រោមម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ល្ងាច[20]។

- ការរលត់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា[21]ៈ
    - មរណភាពនៃជនល្មើសៈ ជនល្មើស គឺជាប្រធាននៃបទល្មើសដែលនាំឱ្យមានការបង្កជាព្យសនកម្ម និងកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមដែលតម្រូវឱ្យតំណាងអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ ហើយសុំឱ្យតុលាការផ្តន្ទាទោសចំពោះអំពើល្មើសនោះ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលជនល្មើសពុំមានវត្តមានជាអចិន្ត្រៃយ៍នៅលើលោកនេះ ហើយតំណាងអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ដើម្បីយកមកផ្តន្ទាទោសនោះហាក់ដូចជាពុំចាំបាច់នោះឡើយព្រោះការចោទប្រកាន់ខាងព្រហ្មទណ្ឌ គឺដើម្បីធ្វើការអប់រំជនល្មើសឱ្យមកប្រព្រឹត្តអំពើល្អហើយអាចរស់នៅក្នុងសង្គមសារជាថ្មី ពុំមែនជាការសងសឹកទៅលើទង្វើដែលគេបានធ្វើឡើយ។

[19] មាត្រា ៣៥៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩
[20] មាត្រា ៩១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧
[21] មាត្រា ៧ និង មាត្រា ៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

○ ការផុតអាជ្ញាយុកាលៈ សំដៅទៅលើកំឡុងពេលជាកំណត់ណាមួយដោយច្បាប់ដែលអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បាន។ ប្រសិនបើថិរវេលាដែលបានកំណត់នោះបានកន្លងហួសនោះ ការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការពុំអាចធ្វើបាននោះទេ។ អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ឬ អាជ្ញាយុកាលនៃបណ្តឹងអាជ្ញាត្រូវបានកំណត់ដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមានជាអាទ៏ៈ

- ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ
- ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចំពោះបទមជ្ឈិម
- ១ (មួយ) ឆ្នាំ ចំពោះបទលហុ[22]

ប៉ុន្តែអាជ្ញាយុកាលមិនត្រូវបានផុតរលត់ឡើយចំពោះបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម[23]។

○ ការលើកលែងទោសជាទូទៅៈ បណ្តឹងអាជ្ញា មានគោលបំណងពិនិត្យអត្ថិភាពនៃបទល្មើស បង្ហាញឱ្យឃើញពិរុទ្ធភាពនៃជនល្មើស និងផ្តន្ទាទោសជនល្មើសតាមច្បាប់កំណត់។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តីបើពិនិត្យមើលមាត្រា ៩០ថ្មី កថាខណ្ឌទី ៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ១៩៩៣ បញ្ញត្តិថារដ្ឋសភាអនុម័តច្បាប់ស្តីពី ការលើកលែងទោសជាទូទៅ។ មានន័យថាទោះបីអំពើខ្លះជាបទល្មើសក៏ដោយ តំណាងអយ្យការពុំចាំបាច់ធ្វើការចោទប្រការឬ បញ្ឈប់ការចោទប្រកាន់ ឬ បញ្ឈប់ការអនុវត្តទោស បើរដ្ឋសភាបានអនុម័តច្បាប់ស្តីពី ការលើកលែងទោសជាទូទៅ។

○ និរាករណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌៈ ជាការលុបចោលនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌលែងឱ្យប្រើ ឬ ការលុបចោលដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់ថ្មីដែលកំពុងចូលជាធរមាន។ ការនិរាករណ៍នាំឱ្យអំពើល្មើសពុំត្រូវបានធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយបញ្ចប់ការចោទប្រកាន់ឬ ការដែលកំពុងអនុវត្តទោសត្រូវបានបញ្ចប់។

[22] មាត្រា ១០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[23] មាត្រា ៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

○ អាជ្ញាអស់ជំនុំ៖ គោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំ ឬគោលការណ៍ដែលពុំអាចជម្រះពីរដងលើរឿងក្តីតែមួយ។ ទោះបីជាមានការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើសថ្មីក៏ដោយ បើជនល្មើសត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោស ឬការលើកលែងទោសជាស្ថាពរនោះពុំអាចធ្វើការចោទប្រកាន់ទេ ដើម្បីមានការធានាសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងជំនឿទុកចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទៅលើតុលាការ។

○ ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ៖ ជាគោលការណ៍បណ្តឹងអាជ្ញាពុំអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការបញ្ឈប់តាមតែទំនើងចិត្តបានទេ លើកលែងតែមានការកំណត់ពីច្បាប់ជាពិសេស។ ជាឧទាហរណ៍ចំពោះបទល្មើសដែលជាអំពើហិង្សាប៉ះពាល់ខាងផ្លូវចិត្តឬ ផ្លូវជីវភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបទល្មើសមជ្ឈិមស្រាលឬ បទលហុ ការផ្សះផ្សាឬ សម្រុះសម្រួលអាចធ្វើទៅបានតាមការយល់ព្រមពីភាគីទាំងសងខាង[24]។

○ ការដកពាក្យប្តឹង៖ ជនរងគ្រោះអាចធ្វើការដកពាក្យប្តឹង ចំពោះបទល្មើសមួយចំនួនដែលជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃការចោទប្រកាន់ជាបទព្រហ្មទណ្ឌ។ លក្ខខណ្ឌនៃការចោទប្រកាន់នោះមានជាអាទិ៍ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារដែលសហព័ទ្ធជាជនរងគ្រោះអាចដកពាក្យប្តឹង ហើយតំណាងអយ្យការមិនអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បានឡើយ[25]។

○ ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬប្រាក់ពិន័យសម្របសម្រួល៖ ករណីនេះគេសង្កេតឃើញភាគច្រើនចំពោះការអនុវត្តលើបទល្មើសចរាចរណ៍ ដោយភាគីជនរងគ្រោះទទួលបានសំណងសមរម្យដោយការបង់ប្រាក់សម្របសម្រួល ហើយខ្លួនដាក់សំណើដើម្បីកុំឱ្យមានការចោទប្រកាន់ណាមួយ ។

- ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

○ វិបល្លាសស្មារតី៖ កត្តាដែលនាំឱ្យជនល្មើសពុំអាចយល់ដឹងពីលទ្ធផលនៃអំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តថាជាបទល្មើស ប៉ុន្តែបញ្ហាស្មារតីដែលនាំឱ្យមានការអោនថយការយល់ដឹងពីទង្វើ

[24] មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ស្តីពី ការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ឆ្នាំ២០០៥
[25] មាត្រា ៣៦ នៃច្បាប់ស្តីពី ការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ឆ្នាំ២០០៥

ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយការសេពគ្រឿងស្រវឹង ការសេពគ្រឿងញៀនជាអាទិ៍ ពុំមែនជាលេសដែលអាចរួចផុតពីការចោទប្រកាន់នោះឡើយ។

- ការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬអាជ្ញាធរៈ អំពើខ្លះទោះបីជាការប្រព្រឹត្តស្តែងឡើងចេញជាបទល្មើសយ៉ាងណាក្តី តែបើស្ថិតក្នុងការអនុញ្ញាតដោយបទបញ្ញត្តិនានា ឬតាមការបញ្ជារបស់អាជ្ញាធរអំពើនោះត្រូវរួចផុតពីការចោទប្រកាន់។

- ការការពារស្របច្បាប់ៈ ជាកិច្ចការពារជាធម្មានុរូបដើម្បីរួចផុតពីការរំលោភបំពាន។ តែចំណុចនេះមានការកម្រិតនូវលក្ខខណ្ឌជាអាទិ៍។
  - បទល្មើសត្រូវចាត់ទុកថាត្រឹមត្រូវដោយការចាំបាច់ដើម្បីការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃ ឬ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិប្រឈមមុខនឹងការឈ្លានពានមួយដែលមិនត្រឹមត្រូវ
  - បទល្មើស និងការឈ្លានពាន ត្រូវតែកើតឡើងក្នុងពេលជាមួយគ្នា និង
  - គ្មានវិសមាមាត្រ រវាងមធ្យោបាយការពារដែលប្រើប្រាស់ និងទម្ងន់នៃការឈ្លានពាន[26]។

- សច្ចធារណ៍នៃការការពារស្របច្បាប់ៈ ជាការសន្មតដូចការការពារស្របច្បាប់ក្នុងករណី
  - បទល្មើត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីរុញច្រានការចូលក្នុងពេលយប់ ដោយការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ ដោយហិង្សាឬ ដោយកលល្បិចនៅក្នុងទីកន្លែងដែលមានមនុស្សនៅ។
  - បទល្មើបានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីការពារខ្លួនប្រឆាំងនឹងការលួច ឬ ការប្លន់ដែលអនុវត្តដោយហិង្សា[27]។

- ស្ថានភាពចាំបាច់ៈ ភាពជាការចាំបាច់ដែលត្រូវតែប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលមានលក្ខខណ្ឌពីរដូចខាងក្រោមៈ

[26] មាត្រា ៣៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

[27] មាត្រា ៣៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

- បទល្មើសត្រូវបានចាត់ទុកថាត្រឹមត្រូវដោយការចាំបាច់ដើម្បីការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃឬ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រឆាំងនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលកំពុងកើតមាន ឬដែលនឹងកើតមាន និង
- គ្មានវិសមាមាត្ររវាងមធ្យោបាយការពារ និងទម្ងន់នៃគ្រោះថ្នាក់[28]។

○ អានុភាពនៃកម្លាំង ឬការបង្ខំ៖ កម្លាំង ឬការបង្ខំ គឺត្រូវតែជាព្រឹត្តិការណ៍ក្រៅឆន្ទៈរបស់មនុស្សហើយត្រូវតែមិនអាចមើលឃើញជាមុនបាន និងមិនអាចជៀសវាងបាន។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តបទល្មើសមានគោលបំណងឱ្យកើតមានឡើង នោះវាស្ថិតក្នុងឆន្ទះរបស់ខ្លួន។ ដូចនេះ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយសារតែស្ថានភាពនៃកម្លាំងឬ ការបង្ខំ ហើយដែលខ្លួនពុំអាចទប់ទល់បាន នោះគេមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។

○ អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ៖ ចំពោះជនដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុ ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំឡើងទៅ ឬហៅបានថានីតិភាពនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ[29]។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ពុំមានន័យថាអនីតិជនត្រូវរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ គឺជាអញ្ញត្រកម្មច្បាប់បានកំណត់ឱ្យមានជាវិធានការអនុវត្តចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំឡើងទៅដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលស្ថិតក្រោមវិធានការតាមដានវិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភ[30]។

– **ការចោទប្រកាន់មិនផ្តល់ប្រយោជន៍៖** សំដៅចំពោះការចោទប្រកាន់ ដែលតំណាងអយ្យការអាចធ្វើការថ្លឹងថ្លែងពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃបទល្មើស ចារី ជនរងគ្រោះជាអាទិ៍ ដែលនាំឱ្យមិនធ្វើការចោទប្រកាន់ ដោយហេតុថាការចោទប្រកាន់នឹងពុំមានផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីសោះដល់សង្គម និងផ្ទុយពីគោលបំណងនៃបណ្តឹងអាជ្ញា។ តាមការបង្ហាញខាងលើមានមូលហេតុមួយចំនួនដែលជាកត្តានាំឱ្យតំណាងអយ្យការពុំធ្វើការចោទប្រកាន់ក្នុងនោះរួមមាន៖

[28] មាត្រា ៣៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩
[29] មាត្រា ៣៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩
[30] មាត្រា ៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

- កត្តាចំណាត់ការៈ ការចោទប្រកាន់ដែលការស៊ើបអង្កេតមិនបានផល ពេលវេលាត្រូវបានអូសបន្លាយជាហូរហែរ។
- កត្តាចារីៈ ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ចារីក្នុងស្ថានភាពមួយដែលចាំបាច់ពុំអាចគេចផុតបាន ការទទួលស្គាល់នូវកំហុសរបស់ខ្លួន បញ្ហាបន្ទុកក្នុងគ្រួសារជាអាទិ៍។
- កត្តាជនរងគ្រោះៈ ការបោះបង់ពាក្យបណ្តឹង ការមិនអើពើនឹងព្យសនកម្មដែលខ្លួនទទួលរង ការខកខានក្នុងនីតិវីធី។
- កត្តាព្យសនកម្មៈ ការខូចខាតមានលក្ខណៈតិចតួចដែលបានកើតឡើងដោយអំពើល្មើស។

គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា ទោះបីតំណាងអយ្យការមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការតាមរយៈក្រមនីតិវិធីក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែការសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ត្រូវមានសំអាងច្បាប់និង សំអាងហេតុហើយការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការនេះ គ្មានអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ[31]។ មានន័យថាថ្វីត្បិតតែមានការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ក៏មានហេតុផ្សេងដែលនាំឱ្យតំណាងអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់សារជាថ្មីបាន ដែលនឹងត្រូវធ្វើការបកស្រាយនៅផ្នែកខាងក្រោម (យន្តការប្រឆាំងនឹងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ)។

២.៣. នីតិវិធី និងអានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

២.៣.១. នីតិវិធីនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ក្រោយពីទទួលបានពាក្យប្តឹង ឬពាក្យបរិហារដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បញ្ជូនមក តំណាងអយ្យការត្រូវថ្លឹងថ្លែងលើពាក្យប្តឹងនោះ ថាតើរឿងក្តីដែលខ្លួនទទួលនោះបានបំពេញធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចោទប្រកាន់ឬ មិនចោទប្រកាន់។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការ

[31] មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

សម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការតំណាងអយ្យការត្រូវបើកការស៊ើបអង្កេតបឋមឬ បង្គាប់ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែម មុននឹងចេញសេចក្តីសម្រេច[32]។

បន្ទាប់ពីបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬ បង្គាប់ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែមត្រូវបានបញ្ចប់ ហើយយល់ឃើញថាត្រូវតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះពាក្យប្តឹងឬ ពាក្យបរិហារនោះ តំណាងអយ្យការនឹងចេញដីកាមួយដែលមានឈ្មោះថា ដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។ ក្រោយពីចេញដីកាសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ តំណាងអយ្យការត្រូវជូនដំណឹងដល់អ្នកប្តឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត ហើយយ៉ាងយូរបំផុតរយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ គិតពីថ្ងៃចុះពាក្យប្តឹងក្នុងបញ្ជីដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥០ (បញ្ជីនៃពាក្យប្តឹង)[33]។ ការជូនដំណឹងនេះជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់ឱ្យអ្នកប្តឹងអាចតវ៉ា ចំពោះការមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចនោះ។

២.៣.២. អានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ចំពោះអានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការត្រូវបានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលនាំឱ្យគ្មានអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ។ តាមគោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំជនណាដែលត្រូវបានតុលាការសម្រេចឱ្យរួចខ្លួនជាស្ថាពរហើយ ជននោះមិនអាចត្រូវចោទប្រកាន់ទៀតទេចំពោះអំពើដដែល ទោះបីជាក្រោមការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើសថ្មីផ្សេងក៏ដោយ[34]។ ដោយហេតុថាតំណាងអយ្យការមានឆន្ទានុសិទ្ធិ តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនក្នុងការសម្រេចចោទប្រកាន់ ឬ មិនចោទប្រកាន់ ដូចនេះប្រសិនបើតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនដោយធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ហើយមានអានុភាពជាអាជ្ញាអស់ជំនុំចំពោះសេចក្តីសម្រេច នោះពុំមានលក្ខណៈសមហេតុផលឡើយ។

[32] មាត្រា ៤០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[33] មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[34] មាត្រា ១២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

២.៤. យន្តការប្រឆាំងនឹងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ដោយហេតុដូចការបកស្រាយខាងលើ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការគ្មានអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ មានន័យថាការចោទប្រកាន់អាចត្រូវបានធ្វើឡើងសារជាថ្មី។ ចំពោះយន្តការប្រឆាំងនឹងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ដើម្បីឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់ជាថ្មីមានដូចខាងក្រោម៖

- ការសើរើកែប្រែសេចក្តីសម្រេចរបស់តំណាងអយ្យការ៖ ទោះបីពាក្យប្តឹងត្រូវបានតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ដោយតំណាងអយ្យការក៏ដោយ បើក្រោយមកខ្លួនយល់ឃើញថាអំពើល្មើសមានធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់ ឬមានភស្តុតាងថ្មីដែលអាចបញ្ជាក់ពីរឿងហេតុ នោះតំណាងអយ្យការអាចសើរើកែប្រែសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនវិញបាន លើកលែងតែបណ្តឹងអាជ្ញានោះមិនទាន់រលត់នៅឡើយ[35]។
- ការប្តឹងតវ៉ាទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍៖ កាលណាពាក្យប្តឹងត្រូវបានតម្កល់ទុកឥតចាត់ការហើយអ្នកប្តឹងមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចនោះទេ សាមីខ្លួនអាចធ្វើការតវ៉ាទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ក្នុងកំឡុងពេល ២ (ពីរ) ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។ បើការតវ៉ាមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍នឹងចេញអធិបញ្ញាដល់ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង ឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់[36]។
- ការធ្វើអធិបញ្ញាតាមនាយឋានានុក្រមនៃអង្គការអយ្យការ៖ ដោយអង្គការអយ្យការជាអង្គឯកភាពដែលត្រូវស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យតាមនាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួនមានជាអាទិ៍ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍[37]។
- ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖ ជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈឹម អាចដាក់ពាក្យប្តឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលមានអានុភាពប្តឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ អំពីបណ្តឹងក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ក្នុងមាត្រា ១៣៩ (ការបញ្ជូនបណ្តឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា) និងមាត្រា ១៤០ (ការបង់ប្រាក់តម្កល់ទុក) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្ម

[35] មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[36] មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌទី ៤,៥ និង ៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[37] មាត្រា ៧៥ កថាខណ្ឌទី ១ នៃច្បាប់ស្តីពី លក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា

ទណ្ឌ[38]។ បន្ទាប់មកចៅក្រមស៊ើបសួរនឹងបញ្ជូនបណ្ដឹងនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់ ។

[38] មាត្រា ៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ជំពូកទី ៣

ការចោទប្រកាន់

របស់អគ្គការអយ្យការ

ជំពូកទី ៣ ការចោទប្រកាន់របស់អង្គការអយ្យការ

មុននឹងឈានទៅរកការចោទប្រកាន់លើជនណាម្នាក់ទាក់ទងនឹងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ លុះត្រាតែមានការទទួលបណ្តឹងទាមទារពីជនរងគ្រោះឬ អ្នកតំណាងរបស់ជនរងគ្រោះឬ ទទួលបានរបាយការណ៍ពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បានភ្លាមនោះទេ ។ ដរាបណាព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬបង្គាប់ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែម[39]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ព្រះរាជអាជ្ញាមុនសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ ត្រូវពិនិត្យលើកត្តាចំបងមួយចំនួនដូចជា៖

- តើអំពើដែលបានប្រព្រឹត្តនោះមានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែរឬទេ?
- ត្រូវធ្វើការកំណត់ថាអំពើដែលបានប្រព្រឹត្តជាបទល្មើស
- តើជនសង្ស័យមានអភ័យឯកសិទ្ធិដែរឬទេ?
- ជនសង្ស័យដែលត្រូវចោទប្រកាន់ ត្រូវឱ្យសមស្របនឹងអំពើប្រព្រឹត្ត

ក្នុងកិច្ចដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ បន្ទាប់ពីបានកសាងសំណុំរឿងឡើង ដោយបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងត្រឹមត្រូវរួចមក ព្រះរាជអាជ្ញាបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងដំណាក់កាលចោទប្រកាន់។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវសម្រេចថាចំពោះបទល្មើសដែលបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតរកឃើញនោះគួរធ្វើការចោទប្រកាន់ដែរឬទេ? ព្រះរាជអាជ្ញាជាម្ចាស់នៃបណ្តឹងអាជ្ញានៅក្នុងការធ្វើបណ្តឹង បណ្តឹងនេះទៀតសោតត្រូវអនុវត្តលើគ្រប់បុគ្គលទាំងអស់រួមទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលដោយឈរលើគោលការណ៍ឥតប្រកាន់ពូជសាសន៍ ពណ៌សំបុរ ភេទ សាសនា និន្នាការនយោបាយ ឬស្ថានភាពឯទៀតឡើយ។

[39] មាត្រា ៤០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញានេះមានគោលបំណងដើម្បីធ្វើពិនិត្យពីអទិភាពនៃបទល្មើស បង្ហាញឱ្យឃើញពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនល្មើស ធ្វើការផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ដែលបានកំណត់ និងធានាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងការពារផលប្រយោជន៍ទូទៅ។

ការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញាគឺជា ចំណាត់ការនីតិវិធីមួយដែលព្រះរាជអាជ្ញា មានអានុភាព និងសមត្ថកិច្ចពេញលេញទៅលើយុត្តាធិការស៊ើបសួរ និងជំនុំជម្រះ។ ក្នុងការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញាពីបណ្តឹងអាជ្ញា អាចធ្វើបានលុះត្រាតែអង្គការអយ្យការបានទទួលសំណុំរឿងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ តាមរយៈជនរងគ្រោះដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងមក ឬអ្នកតំណាងរបស់គេ។

ដោយយោងលើក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានធ្វើការកំណត់អំពីការចោទប្រកាន់នៃបទល្មើសរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាដូចជា៖

ក. ការបើកការស៊ើបសួរ

ខ. ការបញ្ជូនជំនុំជម្រះផ្ទាល់

គ. ការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

៣.១. ការចោទប្រកាន់តាមការបើកការស៊ើបសួរ

ការបើកការស៊ើបសួរ គឺជាការធ្វើបណ្តឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីបើកការស៊ើបសួរមកលើអង្គហេតុដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវទៅលើអង្គហេតុរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ គឺមានលក្ខណៈខុសពីការស្រាវជ្រាវដែលបានធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា ដោយមូលហេតុថាព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការស្រាវជ្រាវលើព័ត៌មាន និងភស្តុតាងទាំងឡាយណាដើម្បីធ្វើការកំណត់ឱ្យឃើញពីការពិតអំពីអត្ថិភាពនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក្នុងការចោទប្រកាន់។ ដោយឡែកសំណុំរឿងដែលត្រូវបានបញ្ជូនឱ្យមកចៅក្រមស៊ើបសួរតាមរយៈដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរធ្វើការស៊ើបសួរនោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែ

បំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ធ្វើការស្រាវជ្រាវ ដើម្បីស្វែងរកឱ្យឃើញពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃបទល្មើស ដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការចោទប្រកាន់បន្ថែមពីនេះទៅទៀត ចៅក្រមស៊ើបសួរនឹងត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវនូវរាល់គ្រប់ទិន្នន័យនៃព័ត៌មានទាំងអស់ដែលរួមមាន ភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងភស្តុតាងដោះបន្ទុក[40]។

៣.១.១. លក្ខខណ្ឌ និងទម្រង់ដែលធ្វើឱ្យមានការចំណាត់ការក្នុងការបើកការស៊ើបសួរ

ដោយផ្អែកលើក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ បានធ្វើការកំណត់អំពីលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដើម្បីបើកការស៊ើបសួរ ស្របតាមនីតិវិធីក្នុងការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ លក្ខខណ្ឌដែលព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវគោរពមុនសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធីនៃការបើកការស៊ើបសួរនោះ ត្រូវមើលលើប្រភេទនៃបទល្មើសជាមុនសិន។ ដោយយោងតាមមាត្រា១២២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានធ្វើការកំណត់ពីប្រភេទនៃបទល្មើសមុននឹងធ្វើការបើកការស៊ើបសួររួមមាន៖ បទឧក្រិដ្ឋ និងបទមជ្ឈឹម៖

ករណីបទឧក្រិដ្ឋ៖ កាលណាមានបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកើតឡើង ព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវតែបើកការស៊ើបសួរ[41]។ រាល់គ្រប់បទល្មើសទាំងឡាយណាដែលជាប្រភេទបទឧក្រិដ្ឋត្រូវតែមានបើកការស៊ើបសួរ ដោយមូលហេតុថាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ គឺជាប្រភេទបទល្មើសទាំងឡាយណាដែលមានអប្បបរមានៃទោសក្នុងពន្ធនាគារពី ៥ឆ្នាំទៅ ៣០ឆ្នាំ និងអតិបរមាជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[42]។

ដោយសារមូលហេតុនៃការកម្រិតទោសទៅលើជនល្មើសមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ តម្រូវឱ្យមានការធ្វើការស្រាវជ្រាវឱ្យមានល្អិតល្អន់ និងជាក់លាក់ច្បាស់លាស់មុននឹងសម្រេចនាំខ្លួនជនល្មើសទៅធ្វើការជំនុំជម្រះនៅមុខតុលាការ ពីព្រោះចៀសវាងក្នុងការធ្វើការជំនុំជម្រះដោយមាន

[40] មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[41] មាត្រា ៨៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[42] មាត្រា ៨៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ការធ្វេសប្រហែស ឬមានការភាន់ច្រលំដែលនាំឱ្យមានប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិសេរីភាព និង សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់ជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ម្យ៉ាងវិញទៀតដើម្បីធានាដល់ការអនុវត្តការកាត់ក្ដី ប្រកបដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់ភាគីទាំងសងខាង។ បទឧក្រិដ្ឋនេះទៀតសោតត្រូវធ្វើការស៊ើបសួរជាមុន ដែលស្ថិតក្រោមថៅក្រមស៊ើបសួរ ធ្វើការស៊ើបសួរ ទាំងភស្ដុតាងក្នុងការដាក់បន្ទុក និង ភស្ដុតាងក្នុងការដោះបន្ទុកព្រោះដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យដោយជាក់លាក់ និងស្វែងឱ្យការដឹងពីការពិត ព្រមទាំងបង្ហាញឱ្យច្បាស់លាស់ពីការជំនុំជម្រះរបស់ប្រព័ន្ធយុត្តាធិការប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌។

ករណីបទមជ្ឈឹម៖ ដោយយោងតាមមាត្រា ៩៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងករណីបទមជ្ឈឹម ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចអនុវត្តនីតិវិធីនេះបានដែរ ដោយព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបាន[43]។ ដោយមូលហេតុបទមជ្ឈឹម ជាប្រភេទបទល្មើសមានការដាក់ទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី ៦ ថ្ងៃ និងក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៥ ឆ្នាំ និងអាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ[44]។

ការបើកការស៊ើបសួរចំពោះបទមជ្ឈឹម មិនមែនការកំណត់ឱ្យមានច្បាស់អំពីប្រភេទបទមជ្ឈឹមដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញយ៉ាងណានោះទេ តែស្មារតីនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានផ្ដល់ឆន្ទានុសិទ្ធិ ដល់ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការសម្រេចដោយធ្វើការពិនិត្យឱ្យច្បាស់អំពីស្ថានភាពនៃបទល្មើស ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើជនត្រូវចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ តែមិនមានភស្ដុតាងគ្រប់គ្រាន់ ឬមិនស្គាល់ពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជនត្រូវចោទនោះ បានសេចក្ដីថាសំណុំរឿងមិនទាន់មានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ឬ ឯកសារមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះបាន ដូច្នេះហើយព្រះរាជអាជ្ញានឹងត្រូវធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅតាមនីតិវិធីក្នុងការស៊ើបសួរ។

[43] មាត្រា ៩៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[44] មាត្រា ៩៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

សរុបសេចក្ដីមក រាល់ស្ថានភាពនៃបទល្មើសទាំងអស់រួមមានបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈឹមដែលបានធ្វើការធ្វើបកស្រាយខាងលើនេះ គឺត្រូវតែចាំបាច់ធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅតាមរយៈការបើកការស៊ើបសួរ។

៣.១.២. នីតិវិធី និងទម្រង់នៃការបើកការស៊ើបសួរ

ជាក់ស្ដែង នៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌព្រះរាជអាជ្ញាដែលបានទទួលសំណុំរឿងពីការដាក់ពាក្យបណ្ដឹងរបស់ដើមបណ្ដឹងមកព្រះរាជអាជ្ញា ឬតាមរយៈពាក្យបណ្ដឹងដែលបញ្ជូនសំណុំរឿងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។ ដូច្នេះព្រះរាជអាជ្ញាមុននឹងសម្រេចបើកការស៊ើបសួរត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃ និងវិនិច្ឆ័យឱ្យបានច្បាស់លាស់ទៅលើសំណុំរឿងតាមប្រភពនៃការបញ្ជូននីមួយៗ។

៣.១.២.១. ការបើកការស៊ើបសួរដោយទទួលពាក្យបណ្ដឹងបញ្ជូនមក

ពាក្យបណ្ដឹងអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់ពីដើមបណ្ដឹង ដើម្បីឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាងាយស្រួលក្នុងការធ្វើចំណាត់ការចំពោះពាក្យបណ្ដឹងទាំងនោះ។ នៅពេលព្រះរាជអាជ្ញាបានទទួលពាក្យបណ្ដឹងដោយផ្ទាល់ហើយ នោះព្រះរាជអាជ្ញានឹងចាប់ផ្ដើមធ្វើចំណាត់ការថ្លឹងថ្លែងក្នុងការសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅតាមនីតិវិធីនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងករណីដែលអង្គហេតុនោះជាបទល្មើស។ ក្នុងការថ្លឹងថ្លែង និងការស្រាវជ្រាវដែលត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការដាក់ពាក្យសុំទៅមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីធ្វើការបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬការកោះហៅ ដើមបណ្ដឹង ជនសង្ស័យ សាក្សី[45] ដើម្បីធ្វើការសាកសួរ និងស្ដាប់ចម្លើយផ្ទាល់។ នៅពេលដែលបញ្ចប់ការបើកការស៊ើបអង្កេត និងស្រាវជ្រាវរួចហើយ ក្នុងករណីដែលអង្គហេតុនោះជាបទល្មើស និងបានបំពេញទៅតាមលក្ខខណ្ឌនៃការបើកការស៊ើបសួរដូចដែលបានបកស្រាយខាងលើ ព្រះរាជអាជ្ញានឹងសម្រេចធ្វើការបើកការស៊ើបសួរតាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។

[45] មាត្រា ១១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

៣.១.២.២. ការបើកការស៊ើបសួរដោយទទួលសំណុំរឿងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

ការបើកការស៊ើបសួរក៏ធ្វើទៅបានផងដែរ ក្រោយពីបានទទួលសំណុំរឿងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានទទួលបានពាក្យប្តឹងពីជនរងគ្រោះ ឬអ្នកតំណាងរបស់ជនរងគ្រោះទាមទារក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នឹងធ្វើការបើកការស៊ើបអង្កេតជាបឋមចំពោះរាល់បណ្តឹងដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានទទួល ឬពេលដែលមានបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈឹម ឬបទលហុណាមួយ រួចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ លើសពីនេះទៅទៀតចំពោះករណីដែលមានបទល្មើសជាក់ស្តែងកើតមានឡើង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានសិទ្ធិធ្វើការចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួនទៅលើជនសង្ស័យនឹងបញ្ជូនខ្លួនជនសង្ស័យទៅចំពោះមុខព្រះរាជអាជ្ញា។ ចំពោះនីតិវិធីនៃការអនុវត្តលើចំណាត់ការនៃរឿងក្តី ដែលត្រូវបានបញ្ជូនមកមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពដូចខាងក្រោម៖

- **សំណុំរឿងដែលមានជនសង្ស័យ៖** គឺជាសំណុំរឿងទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានចាប់ជនសង្ស័យនោះបាន ឬក៏មានការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលបាននាំខ្លួនជនសង្ស័យនោះមកអនុវត្តនីតិវិធីនៅចំពោះមុខព្រះរាជអាជ្ញា ក្រោយពេលនៃការឃាត់ខ្លួនត្រូវបានកន្លងផុត ហើយព្រះរាជអាជ្ញាអាចបើកការសាកសួរចម្លើយ និងពិនិត្យទៅលើរាល់សំណុំរឿងទៅលើជនសង្ស័យផងដែរ។ ព្រះរាជអាជ្ញាពិនិត្យទៅលើតែលើអង្គហេតុ និងភស្តុតាងដែលជារបាយការណ៍សំយោគនៃសំណុំរឿងដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បាន ធ្វើការសន្និដ្ឋានក្រោយពីបានស្តាប់ចម្លើយជនត្រូវចោទ។ ក្នុងករណីនេះប្រសិនបើការពិនិត្យលើសំណុំរឿងឃើញថាជាបទល្មើស និងបានបំពេញលក្ខខណ្ឌក្នុងការបើកការស៊ើបសួរ នាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញានឹងចេញសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ បន្ថែមពីនេះព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរដាក់ជននោះស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ឬសន្និដ្ឋានសុំឱ្យជននោះស្ថិតក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបានផងដែរ។

– **សំណុំរឿងដែលគ្មានជនសង្ស័យ៖** សំដៅដល់សំណុំរឿងទាំងឡាយណាដែលបានបញ្ជូនមកមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលជនសង្ស័យពុំត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ហើយបញ្ជូនមកកាន់ព្រះរាជអាជ្ញាទេ។ ព្រះរាជអាជ្ញាដែលបានទទួលសំណុំរឿងនេះ នឹងធ្វើការថ្លឹងថ្លែងទៅលើអង្គហេតុ ដោយមានការពិនិត្យយ៉ាងល្អិតល្អន់ទៅលើភស្តុតាង និងរបាយការណ៍សំយោគដែលទទួលបានពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងធ្វើការកោះហៅភាគីដែលពាក់ព័ន្ធដូចជា ដើមបណ្តឹង សាក្សី ជនសង្ស័យ ដើម្បីធ្វើការសាកសួរ និងស្តាប់ចម្លើយ។ ក្រោយពីបានធ្វើការសាកសួររួច ក្នុងករណីដែលអង្គហេតុនៃសំណុំរឿងគឺជាបទល្មើសនោះ ហើយបានបំពេញលក្ខខណ្ឌ ដែលតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាបើកការស៊ើបសួរ និងចេញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដោយកំណត់ឈ្មោះជនត្រូវចោទ ឬអញ្ញាតជន ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។

៣.១.២.៣. ទម្រង់នៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរ

ក្នុងខណៈពេលដែលមានការសម្រេចពី ការចោទប្រកាន់តាមរយៈការស៊ើបសួរពីព្រះរាជអាជ្ញានោះ តម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវធ្វើការរៀបចំលិខិតនីតិវិធី គឺដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរ ទៅកាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនក្នុងការស៊ើបសួរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបំពេញលិខិតទម្រង់នៃដីកានោះឱ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរ ដោយស្របតាមនីតិវិធីនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ចំពោះទម្រង់នៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរនោះរួមមាន៖

- សេចក្តីសង្ខេបអង្គហេតុ
- ការកំណត់ឈ្មោះនៃបទល្មើស
- ការបង្ហាញអត្ថបទដែលបានកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស
- ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវបានធ្វើការស៊ើបសួរ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើការកំណត់រួច។

ក្នុងទម្រង់នៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានធ្វើការកំណត់អំពីលក្ខណៈដាច់ខាត ដែលតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែគោរព បានសេចក្ដីថាប្រសិនបើចំណុចនៃទម្រង់ការនៃដីកាសន្និដ្ឋាននេះមិនបានបំពេញ នោះនាំឱ្យដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ[46] ដោយមូលហេតុថា សភាស៊ើបសួរបានទទួលបានពាក្យសុំមោឃភាពពីព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី[47] ។

៣.១.៣. អានុភាពនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ក្រោយពីបាន សម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា បានធ្វើឱ្យដីកានេះបង្កើតឱ្យមានអានុភាពដូចជាការផ្ដាច់រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរ និងការកំណត់ពីដែនសមត្ថកិច្ចលើការស៊ើបសួរៈ

– **ការកំណត់ដែនសមត្ថកិច្ចលើកការស៊ើបសួរៈ** ក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរលើអង្គហេតុដែលបានធ្វើឡើងដោយ ចៅក្រមស៊ើបសួរដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយបានលេចចេញឡើងនៅអង្គហេតុថ្មីនោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានភារកិច្ចត្រូវជូនព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងអង្គហេតុនេះទៅកាន់ព្រះរាជអាជ្ញា ម្យ៉ាងវញទៀតចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការស៊ើបសួរទៅអង្គហេតុថ្មីដែលខ្លួនបានរកឃើញនោះតាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម[48] កិច្ចស៊ើបសួរអាចត្រូវមោឃភាពបានក្នុងករណីដែលកិច្ចស៊ើបសួរនេះត្រូវបានបំពានដោយគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ម្យ៉ាងវិញទៀត មានករណីខ្លះមិនចាំបាច់មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនោះ ដូចជាប្រសិនបើមានអង្គហេតុថ្មីបានរក

[46] មាត្រា ៨៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[47] មាត្រា ២៥៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[48] មាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ឃើញហើយមានស្ថានទម្ងន់ទោសទៀតនោះ តែត្រូវបានកំណត់ជាស្រេចក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។

– **ការផ្ដាច់រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស៖** ចិរវេលានៃអាជ្ញាយុកាលរបស់បទល្មើស គឺត្រូវគិតចាប់ផ្ដើមពីដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ការចោទប្រកាន់ ឬការបើកការស៊ើបសួរបាននាំឱ្យមានការផ្ដាច់អាជ្ញាយុកាល[49] បានសេចក្ដីថាគ្រប់កិច្ចចោទប្រកាន់ទាំងអស់ពីសំណាក់ព្រះរាជអាជ្ញា ទោះជាតាមរយៈការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ឬការបើកការស៊ើបសួរនោះទេ ព្រោះសញ្ញាណនៃការចោទប្រកាន់មួយដែលនាំឱ្យមានការផ្ដាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស។ ចំពោះគ្រប់កិច្ចនៃការស៊ើបសួរ សំដៅទៅរាល់កិច្ចដែលមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ កិច្ចទាំងនេះក៏មានអានុភាពកាត់ផ្ដាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបណ្ដឹងផងដែរ។

– **ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទៅកាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរដើម្បីឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរ៖** គ្មានកិច្ចចោទប្រកាន់ណាពីសំណាក់ព្រះរាជអាជ្ញាទេ ប្រសិនបើគ្មានការធ្វើការស៊ើបសួរជាមុននោះតែលើកលែងតែការដាក់ឱ្យមានចលនាបណ្ដឹងអាជ្ញាដោយជនរងគ្រោះ។ កិច្ចស៊ើបសួរនឹងត្រូវមោឃភាព បើសិនជាគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ការប្ដឹងមោឃភាព គឺជាសកម្មភាពទាំងឡាយដែលបានប្ដឹងទៅកាន់សភាស៊ើបសួរ ក្នុងករណីដែលយល់ឃើញខុសនីតិវិធីកិច្ចស៊ើបសួរ។

៣.២. ការចោទប្រកាន់តាមការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ដើម្បីចាប់ផ្ដើមនីតិវិធីក្នុងកិច្ចបញ្ជូនរឿងឱ្យជំនុំជម្រះផ្ទាល់បាន លុះត្រាតែព្រះរាជអាជ្ញាសម្រេចចេញដីកាមួយជាមុនសិន ដែលយើងហៅថា **ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់**[50]។

ការចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ គឺជានីតិវិធីដែលព្រះរាជអាជ្ញាបញ្ជាឱ្យជនជាប់ចោទ ដើម្បីធ្វើការចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខសាលាជម្រះក្ដីជាន់ទាប

[49] មាត្រា១១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[50] មាត្រា ២៦៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

(តុលាការដំបូង)[51] ។ នីតិវិធីជំនុំជម្រះផ្ទាល់នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ បានធ្វើការកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌចំបងមួយចំនួន ហើយក៏មានការកំណត់នូវគោលបំណងដើម្បីធានាសិទ្ធិរបស់ជនល្មើសក្នុងកិច្ចជំនុំជម្រះតាមរយៈតុលាការដោយធ្វើការចោទប្រកាន់ជនល្មើស និងបញ្ជូនសំណុំរឿងមកធ្វើការជំនុំជម្រះតែម្តងដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់ទៅតាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។ កិច្ចដំណើរការជំនុំជម្រះផ្ទាល់នេះ គឺទាមទារឱ្យមានលក្ខណៈឆាប់រហ័ស ដោយសារការចោទប្រកាន់នេះបានផ្ទេរពីអង្គការអយ្យការមកកាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះ។ ចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះផ្ទាល់នេះ ត្រូវទាមទារគោរពលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនផងដែរ ដើម្បីធ្វើឱ្យដីកានេះមានអានុភាពដល់ចំណាត់ការរបស់យុត្តាធិការជំនុំជម្រះផងដែរ។

៣.២.១. លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យមានការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយប្រើនីតិវិធីនៃការបញ្ជូនរឿងទៅឱ្យជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវតែចេញដីកាកោះហៅបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ដែលដីកានេះទាមទារឱ្យគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ។ លក្ខខណ្ឌនេះ គឺសំដៅទៅលើលក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើសរបស់ជនល្មើសត្រូវបានបំពេញ និងលក្ខណៈនៃសារជាតិរបស់ជនល្មើសដែលបានបំពេញៈ

៣.២.១.១ លក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើស

ចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើសត្រូវកំណត់ទៅតាមប្រភេទនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានការបែងចែកជា៣ ធំៗ គឺ បទលហុ បទមជ្ឈិម និងបទឧក្រិដ្ឋ[52]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧ បានធ្វើការបកស្រាយព្រមទាំងបង្ហាញពីធាតុផ្សំនៃបទល្មើសបទលហុ និងបទមជ្ឈិម ដែលបានផ្តល់អំណាចឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយប្រើប្រាស់នីតិវិធីបញ្ជូនរឿឱ្យជំនុំជម្រះផ្ទាល់។

---

[51] មាត្រា ៤៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[52] មាត្រា ៤៥ និងមាត្រា ៤៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

ក. លក្ខខណ្ឌចំពោះបទលហុ

បទលហុគឺសំដៅទៅលើបទល្មើសទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេលអតិបរមានៃទោស ស្មើឬមិនលើសពី៦ថ្ងៃ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ[53]។ នៅពេលអង្គហេតុដែលមានស្ថានទោសជាបទលហុនោះ នាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញានឹងសម្រេចចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់តែម្តង ដោយមូលហេតុថាលហុជាប្រភេទបទល្មើសដែលមានលក្ខណៈក្នុងការផ្តន្ទាទោសស្រាល និងតូចតាច។ ផ្ទុយទៅវិញបើត្រូវរងចោទប្រកាន់ដោយប្រើនីតិវិធីផ្សេងៗ ដូចជា ការចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ឬ ការបើកការស៊ើបសួរ នាំឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាពយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ជនជាប់ចោទ ព្រោះតាមនីតិវិធីចូលបង្ហាញខ្លួន និងការបើកស៊ើបសួរទាមទារឱ្យមានការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទរហូតដល់បង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការជំនុំជម្រះ។

ខ. លក្ខខណ្ឌចំពោះបទមជ្ឈិម

បទមជ្ឈិម ជាប្រភេទបទល្មើសមានការដាក់ទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី ៦ ថ្ងៃ និងក្រោម ឬ ស្មើនឹង ៥ ឆ្នាំនិងអាចត្រូវបន្ថែមនូវទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ[54]។ ម្យ៉ាងវិញទៀតដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ ពុំបានធ្វើការបញ្ជាក់ពីច្បាស់ពីប្រភេទមជ្ឈឹមបែបណា ដែលអនុញ្ញាតឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការជំនុំជម្រះផ្ទាល់បាន ទោះបីជាបទល្មើសជាក់ស្តែង ឬមិនជាក់ស្តែងក៏ដោយ ព្រោះគេបានផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិដល់ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកថ្លឹងថ្លែងក្នុងការសម្រេចលើស្ថានភាពនៃអង្គហេតុបទល្មើស។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានពិនិត្យឃើញថាមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ នាំឱ្យតុលាការនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះសម្រេចសេចក្តីលើបទល្មើសបាន ដោយព្រះរាជអាជ្ញានឹងប្រើនីតិវិធីក្នុងការចោទប្រកាន់នេះ។ លើសពីនេះទៅទៀតក្នុងការចោទប្រកាន់បទល្មើសជាប្រភេទបទមជ្ឈឹមនេះដែលមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ហើយ ក៏អាចធ្វើការបើកស៊ើបសួរ ឬការចូលបង្ហាញខ្លួនបានផងដែរ ដោយមូលហេតុថាមានករណីបទមជ្ឈឹមមួយ

[53] មាត្រា ៤៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

[54] មាត្រា ៤៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩

ចំនួនតម្រូវឱ្យមានធ្វើការចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធីផ្សេងៗបានផងដែរ។ ជាក់ស្តែង ប្រសិនបើមានករណីស្ថានភាពមជ្ឈឹមដែលភាពស្មុគស្មាញក្នុងការដោះស្រាយនោះ តម្រូវឱ្យទាមទារមានការបើកការស៊ើបអង្កេតដើម្បីស្វែងរកភស្តុតាងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងជាក់លាក់ស្របតាមនីតិវិធី។

៣.២.១.២. លក្ខណៈនៃសាវជាតិរបស់ជនល្មើស

ក្រៅពីការកំណត់ប្រភេទនៃបទល្មើសចប់សព្វគ្រប់ហើយ កត្តាចំបងនោះគឺព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវរកឱ្យឃើញពីសាវជាតិរបស់ជនល្មើសនោះ ព្រោះថាវាជាមូលហេតុចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើការកំណត់បង្ហាញពីលក្ខខណ្ឌមួយក្នុងការធ្វើបណ្ដឹងអាជ្ញា ហើយដែលមានគោលបំនងក្នុងការស្វែងរកអត្ថិភាពនៃបទល្មើស បូករួមទាំងការផ្តន្ទាទោសទៅលើជនល្មើសផងដែរ។ នីតិវិធីនៃការបញ្ជូនរឿងឱ្យជំនុំជម្រះផ្ទាល់នេះ ចាំបាច់ធ្វើការទាមទារកំណត់ពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជនល្មើសដោយខានមិនបាន ព្រោះថាប្រសិនបើជនល្មើសមិនបានស្ថិតក្នុងភាពស្គាល់អត្តសញ្ញាណទេនោះ នាំឱ្យដីកាបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់មិនអាចប្រព្រឹត្តបានទេ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានធ្វើការទទួលស្គាល់វិសាលភាពនៃបណ្ដឹងចំពោះជនជាប់ចោទ បានសេចក្តីថាតុលាការនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះទៅលើជនទាំងឡាយណា ដែលមានក្នុងពាក្យបណ្ដឹងតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះការស្គាល់នូវអត្តសញ្ញាណរបស់ជនល្មើសគឺជាកត្តាចាំបាច់ និងជាលក្ខខណ្ឌដែលមិនអាចខ្វះបានឡើយ។

៣.២.២. នីតិវិធី និងទម្រង់នៃដីកាបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់

នីតិវិធីនៃការបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់ គឺសំដៅទៅលើនីតិវិធីមួយដែលមិនចាំបាច់ធ្វើការឆ្លងកាត់នូវដំណាក់កាលស៊ើបសួរនោះទេ ដែលជាហេតុនាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់ភ្លាមតាមរយៈពាក្យបណ្ដឹង និងលក្ខខណ្ឌនៃការបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់ បន្ទាប់មកក៏បញ្ជូនសំណុំរឿងនេះតាមរយៈដីកាបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់ទៅកាន់យុត្តាធិការដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះផ្ទាល់ និងចេញដីកាកោះហៅជនជាប់ចោទចូលមកសវនាការធ្វើការជំនុំជម្រះ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាបញ្ជូនរឿងជំនុំជម្រះផ្ទាល់នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវតែបំពេញលក្ខខណ្ឌឱ្យស្រប

តាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ ដែលបានបង្ហាញ ក្នុងគោលបំណងធានាឱ្យបានដីកាកោះហៅមានសុពលភាព។

ព្រះរាជអាជ្ញានឹងអនុវត្តដីកាកោះហៅបញ្ជូនមកទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ឡើង ដោយមានទម្រង់ច្បាស់លាស់ និងជាក់លាក់ដើម្បីងាយស្រួលដល់ចៅក្រមជំនុំជម្រះពិនិត្យ និងវិនិច្ឆ័យថាបទល្មើសដែលចៅក្រមធ្វើការចោទប្រកាន់នោះត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់។ ម្យ៉ាងទៀតដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា ៤៦ បានធ្វើការកំណត់ពីទម្រង់នៃដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ដែលជាមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងកំណត់នូវផលប្រយោជន៍ដ៏សំខាន់ក្នុងកិច្ចជំនុំជម្រះ ហើយទម្រង់នៃដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់រួមមាន៖

- អត្តសញ្ញាណរបស់ជនជាប់ចោទ
- សេចក្តីសង្ខេបរបស់អង្គហេតុ
- ឈ្មោះបទល្មើស
- អត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស។

សរុបសេចក្តីមក ក្រៅពីទម្រង់នៃដីកាកោះហៅជំនុំជម្រផ្ទាល់ដែលបានធ្វើការបកស្រាយខាងលើនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចចេញដីកាចង្អុលប្រាប់ពីតុលាការ ទីកន្លែងចោទប្រកាន់ កាលបរិច្ឆេទ និងម៉ោងនៃការបើកសវនាការផងដែរ ព្រោះថាការជូនដំណឹងនេះតាមដីកានេះ មានភាពងាយស្រួលដោយមិនចាំបាច់ចេញដីកាកោះហៅឱ្យចូលសវនាការទេ[55]។

៣.២.៣. លក្ខខណ្ឌដែលនាំឱ្យមានសុពលភាពលើដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

តាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ ក្នុងការធានាជនជាប់ចោទ តម្រូវឱ្យមានរយៈពេលសមស្របដើម្បីឱ្យជនជាប់ចោទបានត្រៀមលក្ខណៈឡើងសវនាការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការកំណត់

[55] មាត្រា ៤៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

នេះមានរយៈពេលខុសៗគ្នាដែលវាអាស្រ័យទៅលើស្ថានភាពទីតាំង ដែលជនជាប់ចោទមានវត្តមាន។ ដោយយោងតាមមាត្រា ៤៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានធ្វើការកំណត់រយៈពេលនៃការចេញដីកាកោះហៅជនជាប់ចោទដូចតទៅៈ

- ១៥ ថ្ងៃ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទរស់នៅក្នុងដែនដីនៃតុលាការជាន់ដំបូង
- ២០ ថ្ងៃ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទរស់នៅទីកន្លែងមួយផ្សេងទៀតនៃដែនដីជាតិ
- ២ ខែ ប្រសិនបើជាប់ចោទរស់នៅក្នុងរដ្ឋមួយជាប់ព្រំដែនព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ៣ ខែ ប្រសិនបើជាប់ចោទរស់នៅទីកន្លែងមួយផ្សេងទៀត។

ក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌដែលទាក់ទងទៅនឹងរយៈពេលនេះត្រូវបានគោរពនោះ ដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ និងដីកាបង្ហាញខ្លួនភ្លាមនឹងមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ឬអាចធ្វើឡើងដោយបំពាននោះ តុលាការយល់ឃើញថាដីកានោះមានអានុភាពធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍ជនជាប់ចោទនាំឱ្យតុលាការប្រកាសនូវមោឃភាពនៃដីកាកោះហៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់នោះតែម្តង។

៣.២.៤. អានុភាពនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ នាំឱ្យមានការបង្កើតនូវអានុភាពមួយចំនួនមានជាអាទ៍ ការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ច និងដែនសមត្ថកិច្ចចំពោះអង្គហេតុ និងជនជាប់ចោទ។

– **ការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើសៈ** ការបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ក៏ជានីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជាហេតុនាំឱ្យមានការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ហើយចាប់ផ្តើមគិតថិរវេលាថ្មីនៃអាជ្ញាយុកាល។ ប្រសិនបើគ្មានការកំណត់បែបនេះទេ អាចមានករណីខ្លះនៅពេលដែលបណ្តឹងបញ្ជូនទៅតុលាការ តែត្រូវផុតអាជ្ញាយុកាលដែលនាំឱ្យជនល្មើសត្រូវបានតុលាការសម្រេចឱ្យរួចខ្លួនទៅវិញ។

– **ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការ៖** ខុសពីដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដែលត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរ តែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ត្រូវបានប្រគល់សំណុំរឿងទៅឱ្យតុលាការធ្វើការជំនុំជម្រះតែម្តង ដោយពុំឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលចៅក្រមស៊ើបសួរឡើយ។

– **ការកំណត់ដែនសមត្ថកិច្ចចំពោះអង្គហេតុ និងជនជាប់ចោទ៖** តុលាការនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះតែទៅលើអង្គហេតុ និងបុគ្គលដែលបានកំណត់ក្នុងកំណត់ហេតុស្តីអំពីការបង្គាប់ឱ្យមានបង្ហាញខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ តុលាការពុំអាចធ្វើការជំនុំជម្រះទៅលើអង្គហេតុ និងបុគ្គលផ្សេងដែលពុំមានកំណត់ក្នុងកំណត់ហេតុនោះឡើយ។

៣.៣. ចោទប្រកាន់តាមរយៈកំណត់ហេតុបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ការបង្គាប់ឱ្យបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ជានីតិវិធីមួយក្នុងចំណោមនីតិវិធីទាំងបីនៃការចោទប្រកាន់ខាងបទព្រហ្មទណ្ឌរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលអាចបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាមនៅចំពោះមុខតុលាការជាន់ដំបូង។ នីតិវិធីនេះ បញ្ញត្តិឡើងដើម្បីជម្រុញដល់ដំណើរការរឿងក្តីឱ្យបានរហ័សជៀសវាងការកកស្ទះ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាការអនុវត្តនូវការបង្គាប់ឱ្យបង្ហាញខ្លួនភ្លាមត្រូវតែគោរពនូវលក្ខខណ្ឌ នីតិវិធីដែលត្រូវអនុវត្ត ក៏ដូចជាការបង្កើតឱ្យមានអានុភាពផងដែរ។

៣.៣.១. លក្ខខណ្ឌនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៨៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នោះព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាមនៅមុខតុលាការ មានជាអាទិ៍៖

– បទល្មើសជាបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង៖ បើពិនិត្យមើលមាត្រា ៨៧ ដដែល ត្រង់ចំណុចទី ១ នេះច្បាប់ប្រើពាក្យថា បទល្មើសជាបទល្មើសជាក់ស្តែង ហើយបានចង្អុលបង្ហាញទៅមាត្រា ៨៦ (និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង) និង មាត្រា ៨៨ (ការចាត់ទុកដូចជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង) ប៉ុន្តែនីតិវិធីបង្គាប់ឱ្យបង្ហាញខ្លួនភ្លាមអនុវត្តបានតែចំពោះបទល្មើសដែលជាបទមជ្ឈិម

ជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះនឹងមានបង្ហាញនូវក្នុងចំណុចទី ២បន្ទាប់ ដែលបានកំណត់ពីការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ ដូចនេះ បទល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋជាក់ស្តែងក៏ដោយ ឬ បទមជ្ឈិមមិនជាក់ស្តែងក៏ដោយ ព្រះរាជអាជ្ញាពុំអាចអនុវត្តតាមនីតិវិធីនេះបានទេ។

– បទល្មើសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិច ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងយ៉ាងច្រើន ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ៖ ជាការបង្ហាញឱ្យឃើញកាន់តែច្បាប់ថាបទល្មើសត្រូវតែជាបទមជ្ឈិម ដែលការផ្តន្ទាទោសជាអប្បបរមា ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងអតិបរមា ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ។

– ជនជាប់ចោទជានីតិជន៖ មានន័យថាការដែលជនជាប់ចោទត្រូវដល់នីតិភាព ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ឡើងទៅ។ ការកំណត់បែបនេះដើម្បីជៀសវាងការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់អនីតិជន ដោយហេតុថានីតិវិធីនេះមានការជំនុំជម្រះលឿន ហើយបើពុំបានកំណត់ជនជាប់ចោទជានីតិជនទេ នាំឱ្យមានការប៉ះពាល់ទៅដល់សិទ្ធិការពារខ្លួនរបស់អនីតិជននោះ។

– រឿងក្តីមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមជំនុំជម្រះបាន៖ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែមានភស្តុតាង ឬមូលហេតុធន់ល្មមក្នុងការដាក់បន្ទុកដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ ព្រោះបើគ្មានភស្តុតាង ឬហេតុផលដ៏រឹងមាំក្នុងការដាក់បន្ទុកជនល្មើសនាំឱ្យតុលាការសម្រេចឱ្យរួចខ្លួន ជាហេតុនាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាពុំអាចធ្វើការចោទប្រកាន់ជាថ្មីបានដោយសារគោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំ។

៣.៣.២. នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម គឺជានីតិវិធីមួយដែលមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីនីតិវិធីទាំងពីរខាងលើ ដោយហេតុថានីតិវិធីនេះមានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងច្បាប់។ យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៨ និងមាត្រា ៣០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ អាចកំណត់បានពីនីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាមជាពីរដំណាក់កាលគឺ នីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងនីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាលយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ៖

ក. នីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាលព្រះរាជអាជ្ញា

បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យមើលអង្គហេតុដែលជាពាក្យប្តឹង ឬពាក្យបរិហារដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធមិបញ្ជូនមក បើត្រូវជ្រើសរើសនីតិវិធីនៃការបង្គាប់ឱ្យបង្ហាញខ្លួនភ្លាម នោះព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវ៖

- ពិនិត្យអត្តសញ្ញាណបុគ្គលដែលត្រូវបញ្ជូនមក
- ឱ្យដំណឹងដល់ជននោះអំពីរឿងរ៉ាវដែលត្រូវចោទប្រកាន់ និងបទល្មើស
- ទទួលចម្លើយរបស់បុគ្គលនោះ ប្រសិនបើសាមីខ្លួនចង់និយាយ
- ធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ទម្រង់ការខាងលើត្រូវតែចុះក្នុងកំណត់ហេតុ បើមិនដូច្នោះទេត្រូវចាត់ទុកថាមោឃៈ។ ក្រោយពីធ្វើកំណត់ហេតុរួចហើយ ជនជាប់ចោទត្រូវបង្ខាំងទុកដោយកងកម្លាំងការពារ រហូតដល់ពេលសាមីខ្លួនចូលបង្ហាញខ្លួននៅ ចំពោះមុខតុលាការដែលត្រូវបើកសវនាការនៅក្នុងថ្ងៃនោះតែម្តង។

ខ. នីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាលយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ

នៅពេលដែលទទួលបានកំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម តុលាការត្រូវធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់មើលអត្តសញ្ញាណរបស់ជនជាប់ចោទ និងធ្វើរបាយការណ៍សង្ខេបពីរឿងរ៉ាវដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានចោទប្រកាន់នោះ ហើយត្រូវប្រាប់ដល់ជនជាប់ចោទពីរយៈពេលសម្រាប់រៀបចំដើម្បីការពារខ្លួន។

បើជនជាប់ចោទយល់ថាខ្លួនពុំទាន់មានពេលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន អាចធ្វើការសុំរយៈពេលបន្ថែម ឬក្នុងករណីដែលតុលាការយល់ឃើញថាអង្គហេតុនោះនៅមិនទាន់អាចជំនុំជម្រះបាន តុលាការអាចលើកសវនាការនៅពេលក្រោយបាន។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចធ្វើការបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយចេញសាលក្រមមានបញ្ជាក់ពីសំអាងហេតុដែលជាមូលហេតុចាំបាច់នៃមាត្រា ២០៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧ មានជាអាទិ៍៖

- ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬ បង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី

- ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការគាប់សង្កត់លើសាក្សី ឬ ជនរងគ្រោះ ឬ ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត
- ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬ តម្រុយជាសម្ភារៈ
- ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី
- ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ
- ដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស។

ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន គ្រាន់តែមានអានុភាពទៅលើជនជាប់ចោទប៉ុណ្ណោះ ជាហេតុនាំឱ្យតុលាការត្រូវចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន ដើម្បីធ្វើការបញ្ជាឱ្យដល់ប្រធានពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួនឱ្យទទួល និងឱ្យឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ[56]។

គិតចាប់ពីថ្ងៃចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការ តុលាការត្រូវប្រកាសសាលក្រមលើអង្គសេចក្តីក្នុងរយៈពេល ដែលមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) សប្តាហ៍។ បើពុំនោះទេ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវតែបញ្ឈប់ដោយពេញច្បាប់ ហើយជនជាប់ចោទត្រូវដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពឡើងវិញ ព្រោះវិធានការនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជាការប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សេរីភាពរបស់បុគ្គលដែលត្រូវបានធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

៣.៣.៣. អានុភាពនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម នោះអានុភាពនឹងកើតឡើងតាមកំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាមដូចជា ការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការ និងការកំណត់ដែនសមត្ថកិច្ចចំពោះអង្គហេតុ និងបុគ្គល។

[56] មាត្រា ២២០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧

– **ការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស៖** អាជ្ញាយុកាលត្រូវផ្តាច់ដោយគ្រប់កិច្ចនៃការចោទប្រកាន់ ចំពោះកំណត់ហេតុស្តីពីអំពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាមក៏ជាកិច្ចនៃការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញាដែរ ដែលមានអានុភាពនាំឱ្យមានការផ្តាច់អាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស ហើយចាប់ផ្តើមគិតថិរវេលាថ្មីនៃអាជ្ញាយុកាល។

– **ការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការ៖** ផ្ទេរមកយុត្តាធិការជំនុំជម្រះតែម្តង ដោយពុំឆ្លងកាត់យុត្តាធិការស៊ើបសួរឡើយ។

– **ការកំណត់ដែនសមត្ថកិច្ចចំពោះអង្គហេតុ និងបុគ្គល៖** តុលាការនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះតែទៅលើអង្គហេតុ និងបុគ្គលដែលបានកំណត់ក្នុងកំណត់ហេតុស្តីអំពីការបង្គាប់ឱ្យមានបង្ហាញខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ តុលាការពុំអាចធ្វើការជំនុំជម្រះទៅលើអង្គហេតុ និងបុគ្គលផ្សេងដែលពុំមានកំណត់ក្នុងកំណត់ហេតុនោះឡើយ៕

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

តាមការបកស្រាយប្រធានបទសារណាខាងលើ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថាអង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូង បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងលំហូរនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់ខាងបទព្រហ្មទណ្ឌ។ ហើយយើងក៏អាចសង្កេតឃើញយ៉ាងច្បាស់ពីតួនាទីរបស់អង្គការអយ្យការដែលត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិតាមរយៈរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ និងជាពិសេសមានចែងក្នុងច្បាប់នីតិវិធី។

អង្គការអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ហើយការចោទប្រកាន់នេះទៀតសោធច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជាយើង បានប្រកាន់យកនូវគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់ ដែលព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការចោទប្រកាន់នូវរាល់បទល្មើសដែលកើតមានឡើង មិនថាអំពើនោះបង្កព្យសនកម្មដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ ឬតិចតួចយ៉ាងណាក៏ដោយ។ ការកំណត់យកគោលការណ៍នេះដើម្បីបញ្ឈប់រាល់បទល្មើសកុំឱ្យកើតមានឡើង ប៉ុន្តែវាហាក់ដូចជាព្រៃផ្សៃ ចំពោះទង្វើដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់តិចតួចហើយធ្វើការចោទប្រកាន់ លើសពីនេះទៅទៀតវាក៏កើតមាននូវផលវិបាកយ៉ាងច្រើនផងដែរនៅក្នុងសង្គម។ ហេតុនេះហើយ បានជាកម្ពុជាធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទៅតាមបរិបទសង្គមដោយងាកមកយកគោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់វិញ។ មានន័យថាព្រះរាជអាជ្ញាមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចថាតើគួរចោទប្រកាន់ ឬយ៉ាងណាចំពោះអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើស។ គោលការណ៍នេះផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន ក្នុងការជួយសម្រួលដល់ដំណើរការរឿងក្តីក្នុងតុលាការ ឱ្យបានឆាប់រហ័សដើម្បីជៀសវាងការកក់ស្ទះសំណុំរឿង។ បន្ថែមពីលើនេះទៅទៀតវាក៏ជួយសម្រួលដល់រាល់បទល្មើសណាដែលមានចរិតគ្រោះថ្នាក់តូចតាច ព្រោះថាការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសណាមួយដើម្បីធ្វើការផ្តន្ទាទោសជនល្មើស ក្នុងគោលបំណងធ្វើការអប់រំ និងកែប្រែជនល្មើសនោះ ឱ្យត្រលប់មករស់នៅក្នុងស្ថានភាពដែលសង្គមទទួលស្គាល់វិញប៉ុណ្ណោះ

មិនមែនជាការសងសឹកទេ។ ដូចនេះវាហាក់ដូចជាគ្មានប្រយោជន៍អ្វីទាល់តែសោះក្នុងការចោទប្រកាន់ចំពោះអំពើដែលព្រះរាជអាជ្ញា យល់ឃើញថាអាចលើកលែងបាន។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់ក៏កើតមានជាវិបាកផងដែរ ដែលអាចនាំឱ្យបទល្មើសដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់តូចតាចនោះកើតមានឡើងក្នុងសង្គមឥតឈប់ឈរជាអាទិ៍។

សរុបសេចក្តីមក ជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់របស់អង្គការអយ្យការតាមរយៈការប្រកាន់យកនូវគោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់នេះបានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិដល់ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការចោទប្រកាន់ ឬ សម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ អង្គការអយ្យការជាភាពដែលមិនអាចខ្វះបាន គឺចាំបាច់បំផុតក្នុងដំណើរការនៃនីតិវិធីក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌផលដែរ បើគ្មានការចូលរួមក្នុងការចោទប្រកាន់ពីសំណាក់ព្រះរាជអាជ្ញា ក៏ពុំកើតមាននូវកិច្ចស៊ើបសួរ ក៏ដូចជាកិច្ចជំនុំជម្រះផងដែរ៕

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយដែលបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីឱ្យមានតម្លាភាព និងប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ តែរាល់សកម្មភាពទាំងនេះតម្រូវឱ្យមានៈ

១. ធ្វើការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលចំណេះដឹងនៅក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ទៅដល់មន្ត្រីទាំងឡាយឱ្យមានចំណេះដឹងទូលំទូលាយក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់កំណត់ដែលមានចែងក្នុងក្រមនេះ។ ជាពិសេស គឺផ្តល់នូវពុទ្ធិដល់មន្ត្រីដែលបានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងកិច្ចដំណើរការក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌឱ្យបានដឹងពីតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ពួកគាត់ឱ្យបានប្រសើរ ដូចដែលក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់មក។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការអបរំ ការផ្សព្វផ្សាយបណ្តុះបណ្តាលក្នុងគោលបំណងជៀសវាងកុំមានវិវាទសមត្ថកិច្ចក្នុងកិច្ចដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។

២. ធ្វើការបង្កើនធនធានមនុស្សដែលមានចំណេះជំនាញលើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដូចជា ចៅក្រមព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ បន្ថែមតាមរយៈការប្រឡងជ្រើសរើស និងបណ្តុះបណ្តាលប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ ព្រោះថាដើម្បីជួយសម្រួលដល់កិច្ចជំនុំជម្រះរឿងក្តីដែលមានភាពយឺតយ៉ាវដោយសារការខ្វះខាតនៅធនធានមនុស្សដែលមានវិជ្ជាជីវៈក្នុងការអនុវត្តលើកិច្ចដំណើររឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌនេះ។

៣. ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់មន្ត្រីដែលមានតួនាទី និងភារកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ តាមការរយៈការតំឡើងប្រាក់បៀវត្ស ឱ្យបានសមរម្យដោយគិតពីជីវភាពរស់នៅសព្វថ្ងៃរបស់ពួកគាត់ ឬសេវាថែទាំសុខភាព និងសេវាផ្សេងៗទៀតដែលជាប្រយោជន៍សម្រាប់ពួកគាត ដើម្បីចៀសវាងកុំឱ្យមានសកម្មភាពអំពើពុករលួយកើតមានឡើងក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការដោយសារ តែកង្វះខាតការយកចិត្តពី

រាជរដ្ឋាភិបាល និងការមិនផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សគ្រប់គ្រាន់ ហើយវាក៏បញ្ហាមួយដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ជាពិសេសគឺយុត្តិធម៌របស់ប្រជាជនក្រីក្រ។

៤. ត្រូវពិនិត្យឡើងវិញឱ្យមានល្អិតល្អន់ពីតួនាទី ភារកិច្ចរបស់អង្គការអយ្យការថា តើកិច្ចដំណើររបស់អង្គការអយ្យការ បានដំណើរការដូចនឹងអ្វីដែលស្របទៅតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌដែរឬទេ? ហើយថាតើរវាងស្ថាប័នអយ្យការ និងស្ថាប័នផ្សេងៗមានដំណើរទៅយ៉ាងរលូនដោយមិនមានវិវាទសមត្ថកិច្ចដែនដីនឹងគ្នានោះ។

៥. បង្កើតឱ្យមានអង្គការ ឬស្ថាប័នក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃចំពោះប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ថាតើលំហូរនីតិវិធី ឬ ការជំនុំជម្រះប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពត្រឹមត្រូវឬទេ?

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

I. លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាតិ

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣

២. ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩

៣. ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧

៤. ច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ ឆ្នាំ២០១៤

៥. ច្បាប់ស្តីពី លក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ឆ្នាំ២០១៤

៦. ច្បាប់ស្តីពី ឯកពន្ធភាព ឆ្នាំ២០០៦

៧. ច្បាប់ស្តីពី ការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ឆ្នាំ២០០៥

II. លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តអន្តរជាតិ

១. សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ១៩៤៨

២. កតិកាសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ឆ្នាំ១៩៦៦

៣. គោលការណ៍ណែនាំស្តីពី តួនាទីព្រះរាជអាជ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០

III. សៀវភៅ

១. មេរៀនស្តីពី នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងព្រហ្មទណ្ឌពិសេសដោយសាស្ត្រាចារ្យ **រុន ពណ្ណារិទ្ធ** និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត** ឆ្នាំ២០១៦

២. មេរៀនស្ដីពី នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ដោយសាស្ត្រាចារ្យ **រុន ពណ្ណារិទ្ធ** និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត** ឆ្នាំ២០១២

ឧបសម្ព័ន្ធ

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៖

- ដីកាឆែកឆេរលំនៅដ្ឋាន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ២៖

- ដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៣៖

- ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៤៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៥៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៦៖

- ដីកាចាត់ឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៧៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៨៖

- ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៩៖

- ដីកាកោះ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១០៖

- ដីកាបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១១៖

- កំណត់ហេតុស្ដីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១២៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានសុំឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៣៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៤៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៥៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៦៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យឈប់ចាប់ខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៧៖

- ដីកាសម្រេច

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៨៖

- ដីកាផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាឆែកឆេរលំនៅដ្ឋាន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសអោយប្រើតាមព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម ០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-បានឃើញ ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

យល់ឃើញថា :

ដើម្បីរុករកវត្ថុតាង និងបង្ក្រាបបទល្មើសទាក់ទិនករណីខាងលើ ....

....

.... ធ្វើការឆែកឆេរលំនៅដ្ឋានខាងលើ ។

ហេតុដូច្នេះសំរេច :

-ឆែកឆេរលំនៅដ្ឋានផ្ទះលេខ .... ផ្លូវ .... ភូមិ .... សង្កាត់ .... ខណ្ឌ .... រាជធានីភ្នំពេញ។

រាជធានីភ្នំពេញ ; ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ : .... អ.យ

ដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់អយ្យការអមសាលាដំបូង រាជធានីភ្នំពេញ និងសំណុំលិខិតភ្ជាប់មកជាមួយព្រមទាំងកស្តុតាងនានា។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា :

១. អវត្តមានបទល្មើស

១.១. ☐ អវត្តមានបទល្មើស

២. ធាតុផ្សំបទល្មើសមិនគ្រប់គ្រាន់

២.១. ☐ ធាតុផ្សំបទល្មើសមិនគ្រប់គ្រាន់

៣. មូលហេតុគតិយុត្ត

៣.១. ☐ ការដកពាក្យបណ្តឹង

៣.២. ☐ ការលើកលែងទោសជាទូទៅ

៣.៣. ☐ មរណភាពជនល្មើស

៣.៤. ☐ ផុតអាជ្ញាយុកាល

៣.៥. ☐ និរាករណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

៣.៦. ☐ អាជ្ញាអស់ជំនុំ

៣.៧. ☐ ការសម្រុះសម្រួលជាមួយរដ្ឋ

៣.៨. ☐ ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬ ប្រាក់ពិន័យសម្រុះសម្រួល

៣.៩. ☐ អភ័យឯកសិទ្ធិ

៣.១០. ☐ អនិយ័តភាពនៃនីតិវិធី

៣.១១. ☐ ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនល្មើស[1]

៤. ការចោទប្រកាន់មិនផ្តល់ផលប្រយោជន៍

៤.១. ☐ ការស្វែងរកមិនបានផល

៤.២. ☐ ការបោះបង់ពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមបណ្តឹង[2]

៤.៣. ☐ ស្ថានភាពវិបល្លាសស្មារតីដែលបន្ថយនូវការដឹងខុសត្រូវ

---

[1] ដូចជាមូលហេតុវិកលចរិត ការការពារស្របច្បាប់ ការបង្ខំ ស្ថានភាពចាំបាច់

[2] [illegible]

៤.៤. ☐ ការខកខានរបស់ដើមបណ្តឹង

៤.៥. ☐ អាកប្បកិរិយារបស់ជនរងគ្រោះ

៤.៦. ☐ ជនរងគ្រោះមិនចាប់អារម្មណ៍នឹងបទល្មើស

៤.៧. ☐ និយ័តកម្មដោយឯកឯង[៣]

៤.៨. ☐ ព្យសនកម្ម ឬ ការរំខានតិចតួចបង្កដោយបទល្មើស

៥. នីតិវិធីជាជម្រើសអនុវត្តដោយព្រះរាជអាជ្ញា

៥.១. ☐ ការជួសជុលការខូចខាតដោយ / ដល់អនីតិជន

៥.២. ☐ សន្ទានកម្ម[៤]

៥.៣. ☐ អធិបញ្ញាផ្តល់ការព្យាបាល

៥.៤. ☐ ជនរងគ្រោះ / ដើមបណ្តឹងបោះបង់បណ្តឹងតាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៥.៥. ☐ និយ័តកម្មតាមសំណើរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៥.៦. ☐ ការរំលឹកពីអត្ថបទច្បាប់ / ការព្រមាន[៥]

៥.៧. ☐ ការកំណត់ទិសដៅចំពោះចេតនាសម្ពន្ធ័នៃសុខភាពនៃសង្គម ឬ វិជ្ជាជីវៈ

៥.៨. ☐ ការសម្រុះសម្រួលព្រហ្មទណ្ឌ[៦]

៦. នីតិវិធីជាជម្រើសអនុវត្តដោយអាជ្ញាធរផ្សេងៗទៀត

៦.១. ☐ ការចោទប្រកាន់ ឬ ទណ្ឌកម្មផ្សេងទៀតមិនមែនព្រហ្មទណ្ឌ

៧. ជនល្មើសមិនត្រូវបានស្គាល់

៧.១. ☐ ជនល្មើសមិនត្រូវបានស្គាល់

៨. ជំនួយការអប់រំ

៨.១. ☐ ការផ្តល់ជំនួយការអប់រំជំនួសការចោទប្រកាន់

ការសង្កេតផ្សេងៗ :

---

[៣] សកម្មភាពដែលជនល្មើសបានបញ្ឈប់បទល្មើស និងស្តារស្ថានភាពឡើងវិញ

[៤] ករណីចែងដោយច្បាប់

[៥] ព្រះរាជអាជ្ញាប្រាប់អំពីអំពើដែលជាបទល្មើសតាមកំណត់ច្បាប់ និងធ្វើការព្រមានឱ្យឈប់ប្រព្រឹត្ត

[៦] ករណីចែងដោយច្បាប់

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ : .... អ.យ

ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាម ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ របស់អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

យល់ឃើញថា

-ក្នុងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ អង្គហេតុនៃរឿងបង្ហាញថា : កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ជនត្រូវចោទឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ និងឈ្មោះ .... ត្រូវជាប់ចោទពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ។ ហើយនៅ ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ជនត្រូវចោទឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ត្រូវជាប់ចោទ ពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ជាអង្គហេតុពីរផ្សេងគ្នា ថ្ងៃប្រព្រឹត្តខុសគ្នា ។

-តាមអង្គហេតុនៃរឿង ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ

-គប្បីបំបែកសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌថ្មីលើឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ចេញពីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

១-បំបែកសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ លើឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ចេញពីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .. ជាសំណុំរឿងដោយឡែកពីគ្នា ហើយចុះយកលេខ សំណុំរឿងថ្មី ។

២-បង្គាប់មកលោកក្រឡាបញ្ជី ចាត់ចែងបំពេញបែបបទ ដើម្បីបំបែកសំណុំរឿងនេះ ដោយចុះយកលេខសំណុំរឿងថ្មី ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីចាត់ការតាមនីតិវិធីច្បាប់ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
លេខ : .... អ.យ

<u>ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ</u>

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

របស់[1] .... ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា មានតម្រុយសន្ទត់បានថា :

១- នាម-គោត្តនាម ________________ ហៅ ____________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ ______ ឆ្នាំ

ជាតិ ____________ របររកស៊ី ________________________________

ទីកន្លែងកំណើត __________ ឃុំ-សង្កាត់ __________ ស្រុក-ខណ្ឌ __________ ខេត្ត-ក្រុង __________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ____

ទោសពីមុន ________ ឪពុកឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" មានកូន ________ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម ________________ ហៅ ____________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ ______ ឆ្នាំ

ជាតិ ____________ របររកស៊ី ________________________________

ទីកន្លែងកំណើត __________ ឃុំ-សង្កាត់ __________ ស្រុក-ខណ្ឌ __________ ខេត្ត-ក្រុង __________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ____

ទោសពីមុន ________ ឪពុកឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" មានកូន ________ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

បានប្រព្រឹត្តអំពើដូចតទៅ[2] :

....

....

....

....

....

....

---

[1] លេខសំណុំរឿងរបស់អង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌

[2] សេចក្ដីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

អំពើខាងលើជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ ....។

បានឃើញមាត្រា ៤៤ និងមាត្រា ១២៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរលើអង្គហេតុខាងលើ និង :

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៣] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៤] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[៥] : ....

....

....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[៣] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៤] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៥] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

ូងរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

...... ខែ .... ឆ្នាំ ....

.... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញនីតិវិធីស៊ើបសួរលើឈ្មោះ .... ជាជនត្រូវចោទ

ពីបទ ....[២] ។

យល់ឃើញថា អង្គហេតុ :

☐ ដែលត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញ ហើយបានបញ្ជូនមកអោយយើង តាមដីកាបញ្ជូនយើងឆ្លើយ ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ។

☐ ដែលត្រូវបានដឹងតាមសំណុំលិខិតនីតិវិធីដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយ[៣] ជាអង្គហេតុថ្មី ដែលមិនមានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ លេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ។

យល់ឃើញថា យោងតាមអង្គហេតុថ្មីនេះ មានតម្រុយសន្មត់ថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

បានប្រព្រឹត្តអំពើ ដែលមានចែង និងផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា .... នៃច្បាប់ ....

.... ។

បានឃើញមាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

---

[១] លេខសំណុំរឿងអយ្យការ ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរកំពុងស៊ើបសួរ

[២] ឈ្មោះបទល្មើស

[៣] ព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុថ្មីពាក់ព័ន្ធនឹងជនត្រូវចោទ ដែលអយ្យការដឹងតាមរយៈបណ្តឹងរបស់ពលរដ្ឋ ឬ សំណុំរឿងរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ (ករណីនេះ អយ្យការមិនត្រូវចុះលេខសំណុំរឿងថ្មីទេ)

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរបន្ថែមចំពោះករណីនេះ តាមនីតិវិធីនៃច្បាប់ នឹងស្នើសុំឱ្យ :

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៤] : ....

....

....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៥] : ....

....

....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[៦] : ....

....

....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[៤] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៥] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៦] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

ូងរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ..........

.... ខែ........ ឆ្នាំ..........

.... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ។

-បានឃើញសំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

-បានឃើញដីកាបញ្ជូនឱ្យឆ្លើយដើម្បីបញ្ចប់ការស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ។

-បានឃើញដីបញ្ជូនរឿងទៅពិនិត្យលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

ឃើញថា :

១. នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២. នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

ឃើញថា[1] :

[1] រៀបរាប់សង្ខេបអង្គហេតុ និងរាល់ចំណាត់ការនៃនីតិវិធីតាមលំដាប់
(ឧទាហរណ៍ អង្គហេតុដែលបានកើតឡើង ចំណាត់ការរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរ)

យល់ឃើញថា[២] : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ហេតុដូច្នេះ

ប្តឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ សម្រេច :

☐ បញ្ជូនជនត្រូវចោទឈ្មោះ .... ទៅជំនុំជម្រះ។

☐ លើកលែងចោទប្រកាន់ឈ្មោះ ....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[២] សំអាងហេតុ សំអាងច្បាប់

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
លេខ : .... អ.យ

ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បញ្ជាឱ្យចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការ :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស ម្ដាយឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស ម្ដាយឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... ☐រ-☐ស មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

អ្នកត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីអង្គហេតុ[1] :

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

---

[1] សេចក្ដីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

សវនាការនេះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....វេលាម៉ោង ....

នៅ .... ។

- សាមីខ្លួនអាចពឹងមេធាវីឱ្យអមខ្លួនបាន ។

សាមីខ្លួនត្រូវបង្ហាញខ្លួនឱ្យទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទង នឹងជីវភាពសាមីខ្លួន ឬ ដំណើររឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

ដីកាកោះ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

អញ្ជើញឈ្មោះ ....

ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ .... ផ្លូវ .... ភូមិ .... សង្កាត់ ....

ខណ្ឌ .... រាជធានីភ្នំពេញ។

អោយចូលទៅកាន់ អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

នៅថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... វេលាម៉ោង ....

ដើម្បី ....

ពីដំណើររឿង ....

....

សាមីខ្លួន ត្រូវអញ្ជើញតាមដីកាកោះនេះ អោយបានទាន់ពេលវេលា និងយក លិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងនឹងរឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

រយ្យការអម
:បូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

<u>ដីកាបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន</u>[1]

យើង .... **តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ**

-បានឃើញ .... ។

-បានឃើញមាត្រា ៣៧[2] , ៩៤[3] និងមាត្រា ១១៤[4] នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមព្រះរាជក្រមលេខ : នស/រកម/០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

បញ្ជា

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។
ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួននៅ ....
ឱ្យបានមុនថ្ងៃទី .... នៅរៀងរាល់ម៉ោងធ្វើការ ដើម្បីសាកសួរលើបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌ ពីបទ :
.... ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

១ ដីកានេះអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនប្រើប្រាស់កម្លាំងសាធារណៈដើម្បីបង្ខំបុគ្គលនោះឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនបាន
២ អំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា
៣ករណីស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែង
៤ ករណីស៊ើបអង្កេតបឋម

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម
បូងរាជធានីភ្នំពេញ
ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
...... ខែ .... ឆ្នាំ ....
.... អ.យ

កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម[១]

ឆ្នាំពីរពាន់ .... ខែ .... ថ្ងៃទី .... វេលាម៉ោង .... ។

យើង .... **តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ**

បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់
.... ។

បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើង បានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

យើងប្រាប់ដល់បុគ្គលនេះនូវអង្គហេតុដែលខ្លួនត្រូវបានចោទប្រកាន់មានដូចតទៅ : ....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

អង្គហេតុនេះជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

យើងបានទទួលចម្លើយពីជននេះដូចតទៅ : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះថា ៖ ខ្លួនមានសិទ្ធិសុំពឹងមេធាវី តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ជននេះបានឆ្លើយថា ៖

- ☐ ខ្ញុំជ្រើស លោក/លោកស្រីមេធាវី .... ។
- ☐ ខ្ញុំសូមស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។
- ☐ ខ្ញុំមិនត្រូវការមេធាវីទេក្នុងពេលនេះ ។

យើងបានបញ្ជាក់ថា ៖

- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អាចពិនិត្យសំណុំរឿងនិងទាក់ទងជាមួយជនជាប់ចោទ ។
- ☐ យោងលើសំណើសុំ ឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវី ស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីតំណាងគណៈមេធាវីត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាម ។
- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អវត្តមាន ។

បានឃើញមាត្រា ៤៧ មាត្រា ៤៨ និងមាត្រា ៣០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

<u>សម្រេច ៖</u>

បញ្ជូនជនជាប់ចោទឈ្មោះ ....
ទៅតុលាការដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះ តាមនីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ចំពោះអង្គហេតុ និងបទល្មើសដូចខាងលើ ។

ក្រោយពីបានអាន ជនជាប់ចោទបានចុះហត្ថលេខាជាមួយយើង ។

ជនជាប់ចោទ   **តំណាងអយ្យការ**

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ជំនុំជម្រះ
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
...... ខែ .... ឆ្នាំ ....

ដីកាសន្និដ្ឋានសុំឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

- ❑ បានឃើញសេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ដែលបើកការស៊ើបសួរពីបទ ....
- ❑ បានឃើញដីកាបញ្ជូនឱ្យឆ្លើយរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
- ❑ បានឃើញមាត្រា ២០៣ , មាត្រា ២០៥ និងមាត្រា ២០៧ នៃក្រមស្ដីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

ដោយហេតុថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នជាមូលហេតុតែមួយគត់ដើម្បី :

- ❑ បញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី
- ❑ រារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាង ជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត
- ❑ រក្សាភស្ដុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារៈ
- ❑ ធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី
- ❑ ការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ
- ❑ ធានារក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្ដាលមកពីបទល្មើស

យល់ឃើញថា

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ជាមធ្យោបាយសំរាប់បញ្ចប់ភាពចលាចលធ្ងន់ធ្ងរ និងយូរអង្វែង ចំពោះសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដោយមូលហេតុថា :

- ❑ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើស
- ❑ កាលៈទេសៈនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ❑ ទំហំនៃព្យសនកម្មដែលបទល្មើសបានបង្កឡើង

ប្តឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើ :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
លេខ : .... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម/ ០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-បានឃើញសាលក្រមព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានជនជាប់ចោទ :

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការ ....

សម្រេចផ្តន្ទាទោស : ....

ពីបទ : ....

បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែង និងឱ្យផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា .... នៃច្បាប់ ....
.... ។

សម្រេច

១-បញ្ជាឱ្យភ្នាក់ងារមានសមត្ថកិច្ចនៃកម្លាំងសាធារណៈ ធ្វើការនាំខ្លួនឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ទៅពន្ធនាគារ-មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី .... ដោយអនុវត្ត បានត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់ ។

២-បង្គាប់ឱ្យប្រធាន .... ទទួលជននេះ និងឃុំខ្លួនជននេះ រហូតដល់មាន បទបញ្ជាថ្មី សម្រេចផ្សេងពីនេះ (ឬតាមអំណាចសាលក្រម) ។

៣-បង្គាប់ឱ្យគ្រប់ភ្នាក់ងារនៃកម្លាំងសាធារណៈទាំងអស់ នៅពេលត្រូវបានបង្ហាញដីកានេះ សហការអនុវត្តឱ្យបានល្អ ក្នុងករណីចាំបាច់ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសាលដីកាលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញពាក្យសុំអនុវត្តសាលដីកា ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញមាត្រា ៤៩៦ , ៥២៣ , ៥៣០ , ៥៣៣ និង មាត្រា ១៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យសព្វគ្រប់ ឃើញថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ជាប់ចោទពីបទ ....
ប្រព្រឹត្តនៅ ....
កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....
នៃច្បាប់ .... ។

-ឈ្មោះ .... និងឈ្មោះ .... ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុងម្នាក់ៗកំណត់ .... ឆ្នាំ និងរួមគ្នាសងសំណងជម្ងឺចិត្តចំនួន .... ទៅឱ្យដើមបណ្តឹងឈ្មោះ ....តែរហូតមកដល់ពេលនេះជនជាប់ចោទទាំង ២នាក់ បានគេចវេសពុំព្រមសងសំណងជម្ងឺចិត្តទៅ ដើមបណ្តឹងទេ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់មកមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ចាប់ខ្លួន

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

អនុវត្តការបង្ខំដល់រូបកាយទារប្រាក់ធនទណ្ឌ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
លេខ: .... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញមាត្រា ៤៩៦ និងមាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមព្រះរាជក្រម លេខ នស.រកម/០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-តាមសាលដីកាព្រហ្មទណ្ឌស្ថាពរលេខ ....ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់សាលាឧទ្ធរណ៍-តុលាការកំពូលសម្រេចផ្តន្ទាទោសឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ជនជាតិ ខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី .... ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ .... គិតពីថ្ងៃចាប់ខ្លួន ពីបទ .... តាមមាត្រា .... ។

-ឈ្មោះ .... បានទទួលរងទណ្ឌកម្ម គ្រប់ចំនួន .... គិតពីថ្ងៃចាប់ខ្លួនថ្ងៃទី .... តាមអំណាចសាលដីកា រួចហើយ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់មកលោកប្រធាន .... ឱ្យដោះលែងឈ្មោះ .... ជាបន្ទាន់ ប្រសិនបើឈ្មោះនេះមិនត្រូវបានឃុំខ្លួនពីបទល្មើសផ្សេងទៀត ទេ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម
ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឈប់ចាប់ខ្លួន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំរង់សាលក្រមព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញពាក្យសុំអនុវត្តសាលដីកា ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ជាតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

-បានឃើញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញមាត្រា ៤៩៦ , ៥២៣ , ៥៣០ , ៥៣៣ និងមាត្រា ១៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចកក្រកម្ពុជា ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យសព្វគ្រប់ ឃើញថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

ជាប់ចោទពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....
កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....
នៃច្បាប់ .... ។

-ឈ្មោះ .... និងឈ្មោះ .... ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ
ក្នុងម្នាក់ៗកំណត់ .... ឆ្នាំ តែទោសនេះត្រូវព្យួរ ក្នុងរយៈពេលសាកល្បង .... ឆ្នាំ និងរួមគ្នាសងសំណង
ជម្ងឺចិត្តចំនួន .... ទៅឱ្យដើមបណ្តឹង ឈ្មោះ .... ។
-ឈ្មោះ .... ជា .... ឈ្មោះ ....
ដែលជាតំណាងឱ្យឈ្មោះ .... យកប្រាក់ ចំនួន .... មកតម្កល់
ដើម្បីទុកសងឱ្យដើមបណ្តឹងឈ្មោះ .... ដែលមានតំណាងឈ្មោះ ....
គ្រប់ចំនួនហើយ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់មកមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ឱ្យបញ្ឈប់ការចាប់ខ្លួន
១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។
២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។
ដើម្បីបញ្ចប់នីតិវិធី ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
…លាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
…: .... អ.យ

<u>ដីកាសម្រេច</u>

យើង ព្រះរាជអាជ្ញា អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានឃើញព្រះរាជក្រម ន.ស/រកម/០១៩៧/០១ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-បានឃើញព្រះរាជក្រម ន.ស/រកម/០៥០៥/០១៤ ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-អនុលោមតាមមាត្រា ៧១ថ្មី , ៧២ , ៧៣ , នៃច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-បានឃើញប្រកាសលេខ ០៩ ក.យ.ប្រក/០៦ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ របស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

-តាមរបាយការណ៍ និងការស្នើសុំរបស់ : ....

....

.... ។

<u>សម្រេច :</u>

-ទទួលស្គាល់ឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ដែលមានលេខសម្គាល់ .... **ជាកំលាំងសម្ងាត់** ដើម្បីធ្វើសកម្មភាព **ក្នុងនីតិវិធីនៃការប្រគល់ ដោយមានការឃ្លាំមើល ឬ ការញុះញង់ឱ្យលក់ដោយខុសច្បាប់** ក្នុងបទល្មើសគ្រឿងញៀន ដើម្បីកំណត់ឱ្យបានច្បាស់អំពីបទល្មើស និងជនពាក់ព័ន្ធ ដែលនឹងត្រូវធ្វើការឃាត់ខ្លួន និងផ្តើមចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធី ។

-ប្រតិបត្តិការណ៍ខាងលើ គឺក្នុងគោលបំណង ដើម្បីសម្រួលដល់ការស៊ើបអង្កេតរបស់សមត្ថកិច្ច ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពប៉ុណ្ណោះ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

<u>**ចម្លងជូន**</u>

-ឯកឧត្តមអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាសាលាឧទ្ធរណ៍

(ដើម្បីជូនជ្រាបជាផ្លូវការ)

-ឯកសារ

<u>កំណត់ចំណាំ</u> : ដីកាសម្រេចនេះ (ជាកិច្ចការសម្ងាត់) កំលាំងសម្ងាត់ធ្វើសកម្មភាព ដោយស្មោះត្រង់ តាមការស្នើសុំរបស់មន្ត្រីជំនាញតែ មួយករណីម្តង និងរាយការណ៍ជា បន្ទាន់ ហើយមានការតាមដាន ឃ្លាំមើល ជាប្រចាំរបស់មន្ត្រីជំនាញ ក្នុងករណីឈប់ប្រើ (កលាំងសម្ងាត់) នេះ ត្រូវរាយការណ៍មក ព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីសម្រេច ការអនុវត្តផ្ទុយពីនីតិវិធីនេះ (ជាអ្នកលក់វិញ) គឺទទួលខុសត្រូវចំពោះ មុខច្បាប់ជាធរមាន ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ដែលមានជនល្មើស

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ត្រូវជាប់ចោទពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

យល់ឃើញថា : ....

....

....

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

១-ផ្ទេរសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ខាងលើនេះ

ទៅ .... ដើម្បីចាត់ការជាសមត្ថកិច្ច ។

២-បញ្ជូនខ្លួនជនល្មើសឈ្មោះ .... ចាប់ និងឃុំខ្លួនកាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

នៅមន្ទីរឃុំឃាំងខេត្ត-រាជធានី .... និងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌខាងលើនេះ ព្រមទាំង វត្ថុតាង

និងបញ្ជីរាយនាមជនដែលជាប់ទាក់ទិនក្នុងរឿងនេះទៅ ....

ដើម្បីចាត់ការ តាមច្បាប់តទៅ ។

៣-បង្គាប់មកលោកប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងខេត្ត-រាជធានី .... អនុវត្តឱ្យបានសម្រេចតាមដីកានេះ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ